

Saarde Sõnumid

Nr 10 (225) 25. oktoober 2021

Hind 0.40 €

Tunnustati Saarde valla haridustöötajaid

Laupäeval, 2. oktoobril toimus Kilingi-Nõmme klubis Saarde valla haridustöötajate kontsertaktus, kus tänati kõiki õpetajaid nende töö ja panuse eest ning anti pidulikult üle haridustöötajate tunnustused. Mõnusa meeleolu löid saksofonist Virgo Veldi ja pianist Kai Ratassepp ning mustkunstnik Allar Vallaots.

Tunnustuse pälvisid:
Kilingi-Nõmme Gümnaasiumist Eha Kukk, Signe Vahtramäe, Thea Perm, Reine Klettenberg, Kätlin Laur, Moonika Ringas, Tiiu Vill, Merle Statsenko, Hille Kiviselg, Rein Riis.
Kilingi-Nõmme lasteaiast Piret Link, Kristel Pikker, Heili Tohv, Heli Pikkur.

Kilingi-Nõmme Muusikakoolist Piia Kajando, Önnela Teearu.
Surju Koolist Kersti Hunt, Maarit Koger, Rutmar Leppik, Tiiu Isand, Anneli Järvesaar, Maie Sarapik, Marge Leppik, Valter Tominga.
Täname teid tehtud töö eest! Teie eeskujuga ja panusega on tunnustamist väärt!

Vasakult Heili Tohv, Kristiina Välja, Aliis Paal, Piret Link, Evi Lapp, Heli Pikkur, Kristel Pikker Kilingi-Nõmme lasteaiast Kröll

Vasakult Kätlin Laur, Erki Kangur, Kairi Kaldoja, Kadri Karon Kilingi-Nõmme Gümnaasiumist

Madli Lepikson, Önnela Teearu ja Külli Kelu Kilingi-Nõmme muusikakoolist. Fotod: Sigrig Absalon

Ilmus raamat „Tihemetsa tehnikumi teekond läbi aegade“

Ühel viimasel õhtul peale tehnikumi 90. aastapäeva vilistlaskokkutulekut oli selge, et nüüd tuleb see ära teha – raamat nimelt ja Tihemetsa tehnikumi kokku koguda fotod, lood, meenutused, et igal selle paigaga seotud inimesel oleks võimalik olnule tagasi vaadata. Igal paigal, kohal, koolil ja inimesel on oma lugu. Raamat „Tihemetsa tehnikumi teekond läbi aegade“ ei pretenteeri ainuõigele tõele. Kasutatud on väga paljude inimeste meenutusi.

Ajas on need kõik saanud oma värvingu. Aitäh kõigile koolipoistele ja koolitüdrukutele, õpetajatele ning koolitöötajatele, metskonnale ja majandi töötajatele, et meil on ühised mälestused. 1925–2016, just sellised on saanud Voltveti Metsakoolina alustanud ja Pärnumaa Kutsehariduskeskuse Voltveti koolituskeskuseks lõpetanud Tihemetsa tehnikumi aeg. 400 leheküljel ja 700 fotol on Tihemetsa kohalugu, Voltveti mõis ja pargid, erinevatel aegadel erinevate nimetustega tehnikumis õppinud ja õpetanute lood, õpetajate ja kooli lõpetanute nimed.

Mõtetel on kalduvus tulla ja ka minna. Seepärast tuleb need kinni püüda ja üles kirjutada. Täna raamatu idee innustajaid ja teostuse toetajaid.

Raamatu „Tihemetsa tehnikumi teekond läbi aegade“ esmaesitlus toimus 5. oktoobril 2021 – Õpetajate päeval – Tihemetsa huvi- ja spordikeskuse saalis. Samal ajal möödus viis aastat tehnikumi sulgemisest. Esitlusel oli toredalt palju inimesi. Enamik neist soovis ka raamatu osta endale või sugulasele või hoopis kingituseks koolis õppinud tuttavale. Ning ikka koos raamatu autori Erna Grossi pühendusega.

Järgmisel päeval, 6. oktoobril oli raamatu esitlus Pärnumaa Kutsehariduskeskuses. Viimase kümnendi kuulus tehnikum ju tolle kooli koosseisu.

Raamatu „Tihemetsa tehnikumi teekond läbi aegade“ saab osta Tihemetsa raamatukogust (asub Tihemetsa huvi- ja spordikeskuses) raamatukogu lahti oleku aegadel. Küsida tasub ka Erna Grossi käest otse ja raamatu võib kätte saada kas Tihe-

metsas või Pärnus. Võimalik on tellida raamat ka posti teel.

Raamatut saab tellida Erna Grossi käest (e-post erna.grossi@hariduskeskus.ee).

Täna raamatu idee innustajaid ja teostuse toetajaid.

Aitäh teile Salme Haavik ja Värdis Soomann, et tegite koos õpilastega ajalehte „Tihnu Teataja“, kogusite koolielu olevikku ja hoolisite, et see säiliks. Täna teid Silvia Paluoja ja Olev Paukson Tihemetsa elu kajastamise eest erinevatel ajaperioodidel ajalehtedes. Saarde Vallavalitsusele tänu, et Tihemetsa tehnikumi ajaloomaterjale saab hoida Tihemetsa spordihoones ja võimalusel eksponeerida. Suur tänu Helga ja Enn Nõule Aleksander Raukase mälestuste ja metsatehnikumi algusaegadest rohkete fotode annetamise eest. Sirli Pedassaar-Annast ja Margit Nõmtak – aitäh kiire tagasiside ja Naiskodukaitse Saarde maleva lipu foto eest. Aitäh Maimu Metsla, et kutsusid mind 30 aastat tagasi õpetajaks. Täna sind Sirje Parrol õpilastele õpilähesannete andmise, raamatu teksti keeletoimetamise, ettepanekute ja innustuse eest. Suur hulk raamatus olevatest fotodest pärineb õpetaja Elga Jartseva poolt juhendatud fotoringi tegemistest. Hiljem tegi seda Värdis Soomann. Foto täiendused ka Salme Haaviku, Sirje Parroli, Marje Kase ja Erna Grossi era-kogudest.

Raamatu esikaane foto on tehtud kokkutulekujärgsel hommikul kui selgus, et lõvi oli vahepeal poja saanud. Varem anti talle ikka vorsti ja õlut. Tagakaanel on kaart, et ikka ja jälle Tihemetsa tulla.

Erna Gross

Saarde Vallavolikogus

22. septembri 2021. a istungil

- otsusega nr 52 võõrandati otsustuskorras Tarmo Tammele ja osaühingule Grenor Trade Pärnu maakonnas Saarde vallas Lodja külas asuv Kaevu kinnistu (registriosa nr 10024750, katastritunnus 71001:001:0256, pindala 586 m², sihtotstarve tootmismaa 100%) hinnaga 400 eurot;
- otsusega nr 53 võõrandati otsustuskorras Anneli Kivisillale Pärnu maakonnas Saarde vallas Tali külas asuv Kivisilla kinnistu

- (registriosa number 19874450, katastritunnus 71201:001:0401, pindala 4506 m², sihtotstarve elamumaa 100 %) hinnaga 420,00 eurot;
- otsusega nr 54 nõustuti Saarde vallas Ilvese külas Ilvese uuringuruumis Marina Minerals OÜ-le geoloogilise uuringu loa andmisega;
- otsusega nr 55 nõustuti Saarde vallas Rabakülas Rabaküla uuringuruumis Marina Minerals OÜ-le geoloogilise uuringu loa

- andmisega;
- otsusega nr 56 omistati Saarde valla tunnustusena Saarde valla Väike Vapimärk Toivo Tallole ja Tatjana Kaselale;
- otsusega nr 57 otsustati nimetada 17. oktoobril 2021.a toimuvateks kohaliku omavalitsuse volikogu valimisteks jaoskonnakomisjonide esimehed, liikmed ja asendusliikmed.

Külli Veber
vallasekretär

Saarde Vallavalitsuse istungitel

22. septembril 2021

- väljastati ehitusluba Liivi Kõivale puurkaevu rajamiseks asukohaga Kõiva, Kalita küla, Saarde vald;
- muudeti seitsset hajaasustuse programmi vahenditest toetuse saamiseks esitatud taotluste ja abikõlbulike projektide rahastamise korraldust;
- anti soodustused olmejäätmeveol;
- võeti vastu vaideotsuse korraldus;
- otsustati Saarde Vallavalitsuse tänukirjade andmine;
- võeti vastu korraldused sotsiaahoolekande küsimustes.

29. septembril 2021

- anti soodustused olmejäätmeveol;
- nõustuti maa riigi omandisse jätmisega ning määrati katastriüksustele lähiaadress, pindala ja sihtotstarbed;
- nõustuti Saarde vallas Leipste külas asuva Keesi katastriüksuse jagamisega ja määrati katastriüksuse jagamisel tekkivate katastriüksuste lähiaadressid ja sihtotstarbed;
- nõustuti Saarde vallas Laiksaare külas asuva Ojaääre katastriüksuse jagamisega ja määrati katastriüksuse jagamisel tekkivate katastriüksuste lähiaadressid ja sihtotstarbed;
- nõustuti Saarde vallas Laiksaare külas asuva Pärna katastriüksuse jagamisega ja määrati katastriüksuse jagamisel tekkivate katastriüksuste lähiaadressid ja sihtotstarbed;
- otsustati anda Saarde Vallavalitsuse tänukiri Eha Kukele, Vaike Partsile, Ülo Liblikule ja Hans-Kristjan Raidile;
- võeti vastu korraldus seoses toimingupiiranguga hallatava asutuse juhi ülesande täitmise kohta;
- otsustati riigihange nr 241602 „Lumetõrjetööde teostamine Saarde vallas 2021/2022 talveperioodil“ ja viia see läbi lihthan-kemenetlusena, hanke korraldamise eest vastutavaks isikuks määrati haldusnõunik Martti Rooden;
- volitati MTÜ-d Pärnumaa Oma-valitsuste Liitu hankija Saarde Vallavalitsuse eest korraldama ühishankijana riigihanget „Elektrienergia ost“ perioodiks 2022-2023 (2 aastat), eesmärgiga tagada ametiasutuse ja hallata-

- vate asutuste elektriga varustamine soodsatel tingimustel;
- kinnitati Kilingi-Nõmme lasteaed Kröll hoolekogu koosseis;
- võeti vastu korraldused sotsiaahoolekande küsimustes.

05. oktoobril 2021

- kinnitati Osatühing Saarde Kommunaal hinnakiri alates 01. jaanuarist 2022;
- nõustuti keskkonnamõju hindamise algatamata jätmisega osatühing Weiss keskkonnakompleksloa muutmise taotlusele;
- väljastati Valimisliidule Sädamega Saardes välireklaami paigaldusluba Pärnu tn 136a kinnistule ajavahemikul 08.10.2021-08.11.2021;
- kinnitati Kilingi-Nõmme klubi arengukava aastateks 2022-2026;
- kinnitati ja väljastati osatühingule SigmaSystems projekteerimistingimused Saarde vallas Väljakülas asuvale Vasu kinnistule 2x200 kW võimsusega päikeseelektrijaama ehitusprojekti koostamiseks;
- kinnitati 2021. a oktoobri juubelitoetuste väljamaksmine kogusummas 400 eurot;
- määrati Osatühingu Saarde Kommunaal juhatuse liikmele Morten Aasarohule juhatuse liikme ülesannete täitmise eest igakuiselt makstava tasu suuruseks 2080 eurot alates 01.11.2021;
- määrati Saarde vallas Leipste külas asuva Kabuli katastriüksuse jagamisel tekkivate katastriüksuste lähiaadressid, sihtotstarbed ja aadressid;
- otsustati seada Saarde vallas Kalita külas Kurvitsa-Ruusi tee tähtajatu sundvaldus Elektrilevi OÜ kasuks, sundvalduse ala pindala on ligikaudu 875 m² vastavalt korralduse asendiplaanile. Sundvaldus seatakse elektrimaakaabelliini paigaldamiseks ja talumiseks ning majandamiseks kaitsevööndi ulatuses;
- määrati Saarde vallas Leipste külas asuva Kännusaare katastriüksuse jagamisel tekkivate katastriüksuste lähiaadressid, sihtotstarbed ja aadressid;
- määrati Saarde vallas Kilingi-Nõmme linnas asuva Pärnu tn 2a katastriüksuse jagamisel tekkivate katastriüksuste lähiaadressid, sihtotstarbed ja aadressid;
- kinnitati Saarde vallale kuuluva Pärnu maakonnas Saarde vallas Kilingi-Nõmme linnas Koidu

- tn 15 ja Koidu tn 15a kinnistute võõrandamiseks korraldatud avaliku kirjaliku enampakkumise protokoll ja kinnitati enampakkumise võitjaks Tanel Kivist pakkumisega 3 700 eurot;
- kinnitati Saarde vallale kuuluva Pärnu maakonnas Saarde vallas Lodja külas Lodja Postijaama kinnistu võõrandamiseks korraldatud avaliku kirjaliku enampakkumise protokoll ja kinnitati enampakkumise võitjaks Osatühing Rainert RL pakkumisega 85 200 eurot.
- otsustati esitada Saarde Vallavolikogule menetlemiseks eelnõud “Arvamuse andmine Tõitoja II liivakarjääri kaevandamisloa taotluse kohta”, “Vallavara võõrandamine otsustuskorras” ja eelarve- ja arengukomisjonile seisukoha võtmiseks Dea Jürimäe ettepanek Tihemetsa nelja turvakaamera soetamiseks.

11. oktoobril 2021

- Arutati vallavolikogu eelarve- ja arengukomisjoniga ühisistungil Saarde valla arengukava ja eelarvestrategia aastateks 2018-2028“ muudatusettepanekuid.

13. oktoobril 2021

- väljastati ehitusluba puurkaevu rajamiseks asukohaga Vahtramäe, Lodja küla, Saarde vald;
- väljastati ehitusluba puurkaevu rajamiseks asukohaga Kasealuse, Kamali küla, Saarde vald;
- väljastati ehitusluba puurkaevu rajamiseks asukohaga Nurme, Metsääre küla, Saarde vald;
- väljastati ehitusluba puurkaevu rajamiseks asukohaga Vana-Veski, Reinu küla, Saarde vald;
- väljastati ehitusluba puurkaevu rajamiseks asukohaga Aikumaa, Ristiküla, Saarde vald;
- anti soodustused olmejäätmeveol;
- võeti vastu korraldused sotsiaahoolekande küsimustes;
- eraldati Saarde valla eelarve 2021. a reservfondist 2896 eurot *tegevusala 01112 Vallavalitsus* Saarde valla Väikese Vapimärgi preemia rahaliste autasude maksmiseks;
- otsustati maksta Toivo Tallole ja Tatjana Kaselale välja Saarde valla Väikese Vapimärgiga kaasnev rahaline autasu.

Külli Veber
vallasekretär

Kohaliku omavalitsuse volikogu valimistest

Saarde vallas käis valimas 2244 inimest, mis teeb valimisaktiivsuseks 59%. Pabersedeliga anti 1403 ja elektrooniliselt 841 häält.

Valimiskünnise ehk 5% piiri täitsid Valimisliit Sädamega Saardes 1242 (55,5%), EKRE 436 (19,5%), Valimisliit Parem Saade 250 (11,2%) ja Valimisliit Muutuv Saarde 242 (10,8%).

See annab 15st volikogu kohast Valimisliidule Sädamega Saardes 9, EKREle 3, Valimisliidule Parem Saarde 2 ja Valimisliidule Muutuv Saarde 1 kohta.

Kandidaatide esiviisikusse mahtusid Eiko Tammist (293 häält), Margus Kuk (158 häält), Külli Karu (153 häält), Kadri-Aija Viik (112 häält) ja Aleks Lind (75 häält).

Mandaatide jaotus nimekirjade vahel

Üksus	Mandaate	%	R1
Valimisliit Sädamega Saardes	9	60.0	9
Eesti Konservatiivne Rahvaerakond	3	20.0	3
Valimisliit Parem Saarde	2	13.3	2
Valimisliit Muutuv Saarde	1	6.7	1
ISAMAA Erakond	0	0.0	0
Eesti Keskerakond	0	0.0	0
Üksikkandidaadid	0	0.0	0
Kokku	15	100.0	15

Allpool on ära toodud kõikide kandidaatide nimed ja neile antud häälte arv. Tumedalt (Bold) kirjaga on ära toodud volikogusse pääsenute nimed.

EESTI KONSERVATIIVNE RAHVAERAKOND	
MARGUS KUKK	158
KAIDI SUVISTE	50
ÜLO LIBLIK	49
JOONAS LINDOV	36
KARLI MÄNNE	31
JÜRI PAUKSON	21
PILLE-RIIN KAHRO	19
MARGUS RINGAS	19
VELLO HANSON	17
MARTIN TALTS	16
RAIGO VAINLO	11
KATRI VUGT	6
SIRJE PÄÄSTEL	3
KOKKU	436

Valimisliit Sädamega Saardes	
EIKO TAMMIST	293
KÜLLI KARU	153
KADRI-AIJA VIIK	112
ALEKS LIND	75
KERLI TORI	61
RAIVO OTT	54
ERLI AASAMETS	51
JAANUS MÄNNIK	45
TALVI SAAR	43
ALEKSANDER VILINURM	41
ROBERT MILLER	30
ALIIS PAAL	29
ÖNNELA TEEARU	27
ANDRO LEMMIK	27
AGO TOMINGA	24
VÄINO LENSMENT	23
ARNE KUNINGAS	20
PEEP KALJUSTE	19
PEEP PÕLMA	17
ALVAR PÄRTEL	15
JOHANNES-ALEKSANDER RAID	14
ARVI LAASME	14
RAUNO LENSMENT	13
TRIIN KALLAS	12
JORMA ÕIS	9
TONY MALVA	7
ANNELI PESTI	7
DAGO REIDLA	6
IVO PESTI	1
KOKKU	1242

ISAMAA ERAKOND	
VELLO ATS	27
KOKKU	27

EESTI KESKERAKOND	
REIN VOLT	15
RAIVO MÄRTSON	14
AARNE LINK	11
KOKKU	40

VALIMISLIIT PAREM SAARDE	
AVO SINIJÄRV	67
HELI JUHKAMSOO	40
URMAS ABRAM	17
AIRE KIVISELG	14
AHTI RAUDBERG	13
RAGNAR PÄHN	12
LII ZEREL	12
RAIT JUHKAMSOO	10
ARDI KOKS	10
KARLY KARV	9
JAAK TALTS	9
RIINA LILLELEHT	8
KAREL KALJULA	8
TÖNU-SIMO SAAR	5
MERILIN MÖLDER	5
ENNO PÄRN	4
INDREK LENSMENT	3
MIHKEL LENSMENT	2
ANDRA REINSAARE	2
KOKKU	250

VALIMISLIIT MUUTUV SAARDE	
ALLAR PINNAR	60
PEEP PAIMRE	54
AVO TURSK	49
DEA JÜRIMÄE	37
ÜLO VAHULA	21
LAURI JÜRGENSON	12
ANDRUS RIST	5
ARGO SALUSTE	4
KOKKU	242

ÜSIKKANDIDAADID	
REIMO LINDORG	1

Muutused maakonnaliinide nr 72, 78, 89 peatuste läbimisajad

Alates 21.10.2021 tegi Pärnumaa ÜTK mõningaid väiksemaid muudatusi maakonna lõunaliinigrupi bussiliinidel:

- bussiliin nr 78 Pärnu – Soometsa – Häädemeeste – Kilingi-Nõmme alustab sõitu Pärnu bussijaamast senise 12:00 asemel viis minutit hiljem – 12:05;
- seoses parendatud teoludega Tali – Veelikse kandis muutusid bussiliinil nr 72 ja 89 peatuste läbimisajad.

MAAKONNA BUSSILIIN nr 72
PÄRNU – SOOMETSA – HÄÄDEMEESTE – MASSIARU
SÕIDUPLAAN

Kehtib alates 21.10.2021. a
Liiklus toimub IGA PÄEV; X - liiklus toimub tööpäevadel;
XX - liiklus toimub koolipäevadel
Liini teenindab AS MK Autobuss

X			XX		PEATUS	km	X			km	XX		
kell	kell	kell	km	km			kell	kell	kell		kell	kell	kell
7:05	14:00	14:55	-	-	PÄRNU	65	10:27	17:01	16:32				
7:09	14:04	14:59	2	2	TAMMSAARE *	63	10:23	16:57	16:28				
7:11	14:06	15:01	3	1	PAPINIIDU *	62	10:21	16:55	16:26				
7:13	14:09	15:04	5	2	RAEKÜLA *	60	10:18	16:52	16:23				
7:15	14:11	15:06	7	2	LINNAPIIR	58	10:16	16:50	16:21				
7:18	14:14	15:09	10	3	RAE	55	10:13	16:47	16:18				
7:20	14:16	15:11	12	2	REIU KOOL	53	10:11	16:45	16:16				
7:21	14:17	15:12	13	1	REIU TEE	52	10:10	16:44	16:15				
					UULU	50	10:08	16:42	16:13				
7:24	14:20	15:15	16	3	UULU KOOL	49	10:06	16:41	16:12				
7:26	14:22	15:17	17	1	VÄLJAOTSA	48	10:04	16:39	16:10				
7:27	14:23	15:18	18	1	LEPAKÜLA	47	10:03	16:38	16:09				
7:29	14:25	15:20	20	2	KOTKAPESA	45	10:01	16:36	16:07				
7:32	14:28	15:23	23	3	LEEMETI	42	9:58	16:33	16:04				
7:34	14:30	15:25	25	2	LANGU	40	9:56	16:31	16:02				
7:36	14:32	15:27	27	2	SOOMETSA	38	9:54	16:29	16:00				
7:38	14:34	15:29	29	2	TAMMETUKA	36	9:52	16:27	15:58				
7:39	14:35	15:30	30	1	KOOREJAAM	35	9:51	16:26	15:57				
7:41	14:37	15:32	32	2	TOLKUSE	33	9:49	16:24	15:55				
7:42	14:38	15:33	33	1	TIMMKANALI	32	9:48	16:23	15:54				
7:44	14:40	15:35	35	2	MÄE	30	9:46	16:21	15:52				
7:46	14:42	15:37	37	2	PAPISILLA	28	9:44	16:19	15:50				
7:48	14:44	15:39	39	2	MUSTIKU	26	9:42	16:17	15:48				
7:49	14:45	15:41	40	1	PADINA	25	9:41	16:16	15:46				
s.7.50	s.14.46	15:42	41	1	HÄÄDEMEESTE	24	9:40	16:15	15:45				
v.7.55	v.14.50				HÄÄDEMEESTE								
7:59	14:54		44	3	SAAREOKSA	21	9:34	16:09					
8:00	14:55		45	1	ARUMETSA	20	9:33	16:08					
8:02	14:57		47	2	METSAVAHI	18	9:31	16:06					
8:05	15:00		50	3	REBASE	15	9:28	16:03					
8:08	15:03		53	3	LAIKSAARE	12	9:25	16:00					
	15:04		54	1	LAIKSAARE SIDE			15:58					
	15:05		55	1	LAIKSAARE KAUPlus			15:57					
	15:06		55	0	LAIKSAARE SIDE			15:56					
8:08	15:07		56	1	LAIKSAARE	12	9:25	15:55					
8:10	15:09		58	2	ARUOJA	11	9:23	15:53					
8:12	15:11		59	1	SOOBA	9	9:21	15:51					
8:13	15:12		60	1	UUE-LANGI	8	9:20	15:50					
8:14	15:13		61	1	NEPSTE	7	9:19	15:49					
8:16	15:15		62	1	INNUSTE	6	9:17	15:47					
8:18	15:17		64	2	MERILAANE	4	9:15	15:45					
8:20	15:19		65	1	URISSAARE	3	9:13	15:43					
8:23	15:22		68	3	MASSIARU	-	9:10	15:40					
	15:24		70	2	KALMEOJA **			15:38					
	15:25		71	1	KOIDIKU **			15:37					
	15:28		74	3	KÄÄRA **			15:35					

MÄRKUSED:

- HÄÄDEMEESTEL kohtumine kell 7.50, 14.50 ja 16.15 liini nr 74 bussiga ning kell 14.50 liini nr 79 bussiga
- ** PÄRNUST kell 14.00 väljuv buss sõidab KALMEOSA, KOIDIKU ja KÄÄRA peatuseni vaid sõitjate olemasolul
- ** KÄÄRALT, KOIDIKULT JA KALMEOJAST tulija peab vedajale ette helistama tööpäeval kella 9.00-16.00 tel 554 9236
- * PÄRNUSSSE saabumisel peatused RAEKÜLA, PAPINIIDU ja TAMMSAARE sõitjate väljumiseks, samuti nõudepeatus LIIVA

Veokorraldaja: Tair Teder

MAAKONNA BUSSILIIN nr 78
PÄRNU – SOOMETSA – HÄÄDEMEESTE – KILINGI-NÕMME
SÕIDUPLAAN

Kehtib alates 21.10.2021. a
Liiklus toimub IGA PÄEV
Liini teenindab AS MK Autobuss

Kellaaeg		km	km	PEATUS	km	Kellaaeg	
12:05	17:15	-	-	PÄRNU	83	8:05	19:21
12:09	17:19	2	2	TAMMSAARE *	81	8:01	19:17
12:11	17:21	3	1	PAPINIIDU*	80	7:59	19:15
12:14	17:24	5	2	RAEKÜLA*	78	7:56	19:12
12:16	17:26	7	2	LINNAPIIR	76	7:54	19:10
12:19	17:29	10	3	RAE	73	7:51	19:07
12:21	17:31	12	2	REIU KOOL	71	7:49	19:05
12:22	17:32	13	1	REIU TEE	70	7:48	19:04
		16	3	UULU	67	7:46	19:02
12:25	17:35	17	1	UULU KOOL	66	7:44	19:01
12:27	17:37	18	1	VÄLJAOTSA	65	7:42	18:59
12:28	17:38	19	1	LEPAKÜLA	64	7:41	18:58
12:30	17:40	21	2	KOTKAPESA	62	7:38	18:56
12:33	17:43	24	3	LEEMETI	59	7:35	18:53
12:35	17:45	26	2	LANGU	57	7:33	18:51
12:37	17:47	28	2	SOOMETSA	55	7:31	18:49
12:39	17:49	30	2	TAMMETUKA	53	7:29	18:47
12:40	17:50	31	1	KOOREJAAM	52	7:27	18:46
12:42	17:52	33	2	TOLKUSE	50	7:25	18:44
12:43	17:53	34	1	TIMMKANALI	49	7:23	18:43
12:45	17:55	36	2	MAE	47	7:21	18:41
12:47	17:57	38	2	PAPISILLA	45	7:19	18:39
12:49	17:59	40	2	MUSTIKU	43	7:17	18:37
12:51	18:00	41	1	PADINA	42	7:16	18:36
s.12:52	s.18:01	42	1	HÄÄDEMEESTE	41	v.7.15	v.18.35
v.12:53	v.18:05					s.7.07	s.18.34
12:56	18:09	45	3	SAAREOKSA	38	7:03	18:30
12:57	18:10	46	1	ARUMETSA	37	7:02	18:29
12:59	18:13	48	2	METSAVAHI	35	7:00	18:27
13:02	18:15	50	2	REBASE	33	6:58	18:25
13:05	s.18:19	53	3	LAIKSAARE	30	v.6:55	v.18:22
13:06			1	LAIKSAARE SIDE	29		
13:07			1	LAIKSAARE KAUPlus	28		
13:08			1	LAIKSAARE SIDE	27		
13:11	v.18:22		1	LAIKSAARE	26	s.6:53	s.18:18
13:13	18:24	55	2	VÄLJU	24	6:51	18:16
13:14	18:25	56	1	PIHKE	23	6:50	18:15
13:18	18:29	60	4	TALI KOOL	19	6:46	18:11
13:20	18:30	61	1	TALI	18	6:45	18:10
13:22	18:32	63	2	UULOTA			
13:24	18:34	65	2	JÜTSI			
13:25	18:35	66	1	MERIOJA			
13:30	18:40	16:23	68	2	VEELIKSE	15:59	
13:32	18:42	16:25	70	2	MERIOJA	15:57	
13:34	18:43	16:26	71	1	JÜTSI	15:55	
13:37	18:45	16:28	73	2	UULOTA	15:53	
13:40	18:47	16:30	75	2	TALI	15:51	6:45 18:10
13:41	18:48	16:31	76	1	KARTAU	15:49	6:42 18:07
13:43	18:50	16:33	78	2	SAVIOJA	15:47	6:40 18:05
13:45	18:52	16:35	80	2	KARBISAADU	15:45	6:38 18:03
13:46	18:53	16:36	81	1	KÜLGE	15:44	6:37 18:02
13:48	18:55	16:38	83	2	KARGOJA	15:42	6:35 18:00
13:50	18:57	16:40	85	2	KALITA	8 15:40	6:34 17:59
13:52	18:59	16:42	87	2	SAARDE	6 15:38	6:32 17:57
13:54	19:01	16:44	89	2	LEISSAARE	4 15:36	6:30 17:55
13:56	19:03	16:46	91	2	SAARDE KIRIK	2 15:34	6:28 17:53
13:58	19:05	16:48	92	1	SAUGA KAUPlus	1 15:30	6:26 17:51
14:00	19:07	16:50	93	1	KILINGI-NÕMME	- 15:30	6:25 17:50

MÄRKUSED:

- KILINGI-NÕMMEST kell 15:30 ja VEELIKSELT kell 16:23 väljuv buss on käigus TÖÖPÄEVAL
- LAIKSAARES peab kohtuma kell 6:55 ja 18:22 liini nr 80 bussiga
- HÄÄDEMEESTEL peab kohtuma kell 12:53 liini nr 74-1 bussiga ja 18:05 liini nr 76 bussiga
- * - PÄRNUSSSE saabumisel peatused RAEKÜLA, PAPINIIDU ja TAMMSAARE sõitjate väljumiseks, samuti nõudepeatused RAEKÜLA KOOL ja LIIVA

Veokorraldaja: Tair Teder

MAAKONNA BUSSILIIN nr 89
HÄÄDEMEESTE –
KILINGI-NÕMME – PÄRNU
SÕIDUPLAAN

Kehtib alates 21.10.2021. a
Liiklus toimub IGA PÄEV
Liini teenindab AS MK Autobuss

Kellaaeg	km	km	PEATUS
6:50	-	-	HÄÄDEMEESTE
6:53	3	3	SAAREOKSA
6:54	4	1	ARUMETSA
6:56	6	2	METSAVAHI
6:59	9	3	REBASE
7:02	12	3	LAIKSAARE
7:04	14	2	VÄLJU
7:05	15	1	PIHKE
7:09	19	4	TALI KOOL
7:10	20	1	TALI
7:12	22	2	UULOTA
7:14	23	1	JÜTSI
7:15	24	1	MERIOJA
7:18	26	2	VEELIKSE
7:20	28	2	MERIOJA
7:21	29	1	JÜTSI
7:23	30	1	UULOTA
7:25	32	2	TALI
7:27	33	1	TALI KOOL
7:29	34	1	TALI
7:31	36	2	KARTAU
7:33	38	2	SAVIOJA
7:35	40	2	KARBISAADU
7:36	41	1	KÜLGE
7:38	43	2	KARGOJA
7:40	45	2	KALITA
7:42	47	2	SAARDE
7:44	49	2	LEISSAARE
7:46	51	2	SAARDE KIRIK
7:48	52	1	SAUGA KAUPlus
7:50	53	1	KILINGI-NÕMME
8:00			KILINGI-NÕMME
8:02	54	1	ÄÄRELINNA
8:05	57	3	SURTSI
8:06	58	1	LODJA
8:10	62	4	TÕITOJA
8:12	64	2	RISTIKÜLA
8:14	66	2	KURMI
8:16	67	1	KÕVERI TEE
8:18	69	2	PEEDU
8:20	71	2	KIVINIIDU
8:22	73	2	SURJU TEE
8:23	74	1	SURJU
8:25	75	1	SURJU KOOL
8:26	76	1	SURJU
8:27	77	1	SURJU TEE
8:30	80	3	RABAKÜLA
8:31	81	1	LAADI
8:34	84	3	PIHLA
8:36	86	2	REIU TEE
8:37	87	1	REIU KOOL
8:39	89	2	RAE
8:42	92	3	LINNAPIIR
8:44	94	2	RAEKÜLA *

Käsitöömeister Anu Pink Saarde Käsitöökeskuses

2. oktoobril said MTÜ Saarde Käsitöö liikmed osa Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu mentorkoolitusest. Käsitöömeister ja õpetaja, paljude käsitööpikute ja -raamatute autor ja kirjastaja Anu Pink jagas oma teadmisi ja oskusi Saarde kihelkonna sõrmkinnaste kudumisel.

Anu Pink julgustas kõiki käsitöömeisterid muuseumikogudes paiknevaid vanu kindaid järele kuduma. Ainuüksi Eesti Rahva Muuseumis on talle üle 2000 vana kinda, suur osa nendest on pildistatud ning nendega saab tutvuda Eesti Muuseumide Veebivärvavas (www.muis.ee). Oma kodukandi kindaid otsides tasub vaadata kuni 1930. aastani, pärast seda suurenes muustrilehtede mõju, ning vanu, paikkonnale iseloomulikke kindakirju ei kantud enam nii hästi edasi. Saarde kihelkonnast on Eesti Rahva Muuseumisse kindaid vähe korjatud, kuid olemasolevad

kindad on mõjutusi saanud nii Halliste kihelkonna kui ka teiste Pärnumaa kihelkondade kinnastelt, samuti ka Lätimaalt.

Koolituse käigus õpiti kuduma Saarde kihelkonnast Kilingi vallast Vohkelaane talust 1920. aastal korjatud pitsilisi kirikukindaid, mis on arvatavasti 1839. aastal kootud. Anu Pink koostas Saarde käsitöölise jaoks eelpoolmainitud kinnaste kudumise juhendi ning soovitas lõngu ja vardaid, mida kasutades saavad kindad etnogfaafilistele kinnastele võimalikult lähedased.

Seekordne mentorkoolitus oli igati tänuväärne ja tulemuslik - mitmed koolitusel osalenud hakkasid Saarde pitsilisi kirikukindaid kuduma. Valmis töid saab peagi näha Saarde Käsitöökeskuse Facebooki lehel. Kutsume üles teisiigi kudumishuvilisi Saarde kindaid kuduma, õpetusi võib küsida Saarde Käsitöökeskusest.

Tähistati eakate päeva

Eakate päeva üritused on alati olnud oodatud sündmused, kahjuks on pandeemia takistanud viimastel aastatel traditsioonilisel viisil tegutsemist. Kui möödunud aastal jäi eakate päev ära, siis ka sellel aastal tekkis ürituse pidamise osas palju küsimusi. Sellest hoolimata oli Saarde vallavalitsusel soov üritus korraldada, sest seda ootasid paljud eakad suure ootusega.

30. septembril kogunes Surju Rahvamaja üle viiekümne eaka, et tähistada üheskoos seda neile tähtsat päeva. Tervitussõnadega pöördus eakate poole volikogu esimees Kadri-Aija Viik.

Üritus jätkus legendaarse ansambli Laine laulja Merle

Lilje esinemisega. Solist rääkis oma muusikuelust ja laulis legendaarseid lugusid. Saime teada, et Merle Lilje on ansambli Laine laulja alates 1975. aastast kuni tänapäevani. 1960. aastal loodud ansambelis on laulnud paljud erinevad solistid (Vello Orumets, Heidi Tamme, Tõnis Mägi, Tarmo Pihlap), ansambel oli nõukogude ajal ringreisidel 9 kuud aastas ja sõitis läbi paljud nii Euroopa riigid kui ka tollase Nõukogude Liidu vabariigid. Venemaal esinedes tuli ansamblil ette glamuurseid peopaiku, aga ka jahedaid kultuurimajasid. Aeg-ajalt tuli esinedes ette ka äpardusi. Näiteks esitas Merle Lilje laval spiraalse seelikuga ühte ABBA lugu

ning keerutades keerles ta seelik seljast ja publik sai kõvasti naerda.

Surju publik sai üritusel ka palju naerda, laulda kaasa ja nautida head muusikat.

Lisaks toredale esinejale pakkus üritus kindlasti ka võimalust suhtlemiseks vanade ja uute tuttavatega. Muusikast ja elust enesest rääkisid vanuritele ka Jaanus Männik ja Hannes Isand.

Täna kõiki kohaletulnuid ja kohtumiseni järgmisel üritusel.

Kilingi-Nõmme klubis leidis selle aastane eakate päeva tähistamine aset 1. oktoobril. Eakate päeva peo tegi väga meeldejäävaks

oma humoorikate vahepealadega Arvo Pede. Tantsida sai Udo Jakobson pilli saatel.

2019. aastast on eakate päeval ka austatud väärikaid juubelpaare, kes saavad kingiks nimelise ning daatumiga hõbedast tordilabida ja vallavanema allkirjaga tänukirja. Samuti tehti sissekanne abielujuubelite auraamatusse. Sel aastal tähistasid smaragdplumi Reet ja Avo Sinik ning kuldplumi Elvi ja Kalle Kurm ning Ülle-Mai ja Arvo Lehemets.

Soovime juubelpaari dele jätkuvat tervist ja õnnehetki!

Sotsiaalosakond

Reet ja Avo Sinik

Elvi ja Kalle Kurm

Ülle-Mai ja Arvo Lehemets. Fotod: Mari Treial

Perelepitusteenus lapsevanematele

Perelepitusteenus on mõeldud ühise alaealise lapse või laste lahku läinud või lahkuminevatele lapsevanematele, kel ei ole õnnestunud kokku leppida lapse elukorralduslikes küsimustes (näiteks suhtluskord, elatis). Perelepitaja neutraalse osapoolena aitab lapsevanematel oma mõtteid vahendada ja erimeelsusi lahendada ning jõuda kokkulepeteni, mis rahuldavad vanemaid ja on ühtlasi ka lapse huvides.

Kuigi vanemad ei ela enam koos, on lapsel endiselt õigus mõlema vanema hoolitsusele ja armastusele. Perelepitus on lapsevanematele kiirem, soodsam, vaimset tervist säästvam ning lapse heaolu paremini arvestav meetod, mille raames sõlmitud vanemate vahelised kokkulepped on efektiivsemad kui kohtumenetluses. Kui pöördute kohtusse lapse elukorraldusega seotud küsimustes, soovime teil enne seda kaaluda perelepitusteenusele tulekut.

Alates 2021.a septembrist alustame sotsiaalkindlustusametis riikliku perelepitusteenuse pilootprojektiga, mille raames on **lapsevanematel võimalik saada perelepitusteenust tasuta**. Teenust pakuvad perelepituse baaskoolitusel õppivad spetsialistid oma superviseeritud praktika raames mitmetes kohtades üle Eesti.

Kui soovite leida endale sobiv professionaalne perelepitaja juba tööturul aktiivsete lepitajate seast, saame teid samuti juhendada.

Perelepitaja leidmiseks:

- võta ühendust Saarde Vallavalitsuse lastekaitse spetsialistiga või sotsiaalnõunikuga helista 449 0132; 449 0163 või kirjuta merike.maidle@saarde.ee; marina.raid@saarde.ee
- või kontakteeru otse koordinaatoriga: Liilia Mänd; mob: +372 5886 2296; e.post: Liilia.

Mand@sotsiaalkindlustusamet.ee;

- või kirjuta perelepitus@sotsiaalkindlustusamet.ee.

Perelepitusteenuse kohta leiad rohkem infot sotsiaalkindlustusameti lahkumineku teemaliselt alalehelt.

Kui...

... oled jõudnud teise lapsevanemaga punkti, kus edasine koostöö näib võimatu.

... paarisuhe on lõppenud või lõppemas ja tuleb toime tulla olukorras, mida toob kaasa lahkumine.

... ei ole õnnestunud teise lapsevanemaga kokku leppida lapse elukorralduslikes küsimustes.

... vaatamata kõigele soovid jääda heaks vanemaks oma lapsele.

...tunned, et uue elukorralduse loomisest ja lapse heaolu hoidmiseks oleks abi erapoolest toest.

Hea lapsevanem!

Tule tasuta perelepitusteenusele!

Perelepituse eesmärk ei ole taasühendada lahku läinud elukaaslast, vaid vanemaks olemise õigused ja kohustused omavahel parimal viisil jagada.

Riikliku perelepituse pilootprojekti raames pakuvad tasuta perelepitusteenust superviseeritavad perelepitajad, kes saavad väljaõppe Riiklikul perelepituse aluskoolitusel.

Rohkem infot: perelepitus@sotsiaalkindlustusamet.ee või tel 58 86 22 96

"Riiklik perelepitusteenus"

Kanaküla Salujõe riigimetsas plaanitava metsatööde kava tutvustamise avalik koosolek

29. oktoobril kell 16.00

Kera-Kauni ja Sigaste-Massi Välinõmme-Kanaküla tee ristis

Kilingi-Nõmme Gümnaasium

Üks kena valge telliskivimaja on seismas väikse männituka sees... K. Kuningas, kooli hümn

Juba 60 aastat on koolimaja selles paigas seisnud ja igal sügisel lapsi oodanud. Eri-nevad värvikihid katavad koolimaja koridoride seinu, mööblit on vahetatud kaas-aegsema vastu, igal õhtul pestakse kõik põrandad. Hea peremees hoiab oma kinnisvara.

30. septembril 2021 täitus täpselt 60 aastat uue koolimaja avamisest ja kooli muuseumiklassi eestvedamisel korraldati aknalauaviktoriin, kus küsimustele vastuse leidmiseks pidi akendest sisse vaatama. Vanade esemete hulgast oli vaja ära tunda grammofoon, grafoprojektor, kriihvel, pastlad, malekell, lükati ja harmoonium. Oli vaja teada, et Põllumeeste Seltsi kiituskirjale allkirja andnud Mart Kiirats oli eelmise sajandi alguses lugupeetud koolidirektor. Korvpallikarikas oli vihjeks, et kuulsust on koolile toonud korvpall, sest neid võidukarikaid on karikate kogus kõige rohkem. Koolivormi juures oli tähtis teada sedagi, et ruudulised kooliseelikud võeti kasutusele õpilaste heakskiidul 1983. aastal.

Aknalauaviktoriin. Foto: Hele-Riin Kutsar

Direktor otsib koolimajavaimu. Foto: Hele-Riin Kutsar

Näitleja Maiken Piusi pildi äratundmiseks oli lisatud vihje, et Maikeni ema alustas kooliteed koolimaja

avamise aastal. Kas aga vastajad teadsid, et Maikeni ema on meie võimlemistreenner Margit Schmidt? Igast

õigesti kirjapandud sõnast tuli välja kirjutada 1 täht ja kolmeteistkümnest tähest panna kokku sõna "koolimajavaim".

Viktoriini läbiviimise eest kiidusõnad Robin-Erik Kõrnasele. Oma panuse õigete vastuste leidmisel andsid lastega koos lustinud õpetajad Kätlin Laur, Eve Sinijärv, Sirje Laur, Age Link ja Moonika Ringas. Õpetaja Hele-Riin Kutsar püüdis pildile kõik vahvad momendid.

Muuseumiõhtul osalejad panid oma nime kirja hanesulega või sulepeaga. Tinti jagus 87 nime kirjutamiseks.

Enim valmistas õpilastele rõõmu võidujooks ümber koolimaja ja võitjad läksid koju koolikella meenutava karikaga, teistele välejalga-dele jagati medaleid. Ei jõua ära imestada, missuguse lustiga tiir koolimajale peale tehti. Need olid nagu maagilised ringid ümber kena valge telliskivimaja sooviga, et koolimajavaim end hästi tunneks.

Mari Karon

Muuseumiklassi õpetaja

Õpetaja töö on loov

Minu koolitee algas Häädemeeste Keskkoolis, kus omandasin põhihariduse. Edasi otsustasin minna Pärnu Ühisgümnaasiumisse õppima, sest tundsin, et uus keskkond on väljakutsuv ning ühtlasi põnev. Linna õppima minemise puhul meeldis ka mõte luua uusi tutvusi ja panna ennast uute õpetajate käe all proovile. Sealt edasi alustasin juba õpinguid Tartu Ülikoolis, kus õpin hetkel neljandat aastat klassiõpetaja erialal.

Miks otsustasin aga õpetajaks õppima minna? Kindlat sihti ei olnud mul kuni gümnaasiumi lõpuni. Teadsin vaid, et tahan minna ülikooli, et edasi õppida. Lõpuks, kui saabus aeg otsustada mõne eriala kasuks, kõnetas mind vaid klassiõpetaja eriala.

Õpetajatöö juures meeldib mulle just töö mitmekesisus, kuna ükski päev ei ole täpselt samasugune. Pidevalt toimub midagi, mis on nii õpetaja kui ka õpilaste seisukohast arendav, olgu see kas uus teema tunnis, mõni üritus, väljasõit või pidustus. Samuti loob õpetajatöö võimaluse

kasutada loovust, kujundada tunde oma äranägemise järgi, õpetada lastele uusi teadmisi ning suunata neid isiklike väärtusi looma ja ühiskondlike väärtusi hindama. Väga põnevaks protsessiks pean ka laste arengu jälgimist läbi kooliaastate, mil õpetaja saab näha oma töövilju.

Kool on keskkond, kus me elame koos, kuid teistest küljest toimub seal veel nii palju enamat. Koolis me loome sõprussuhteid, õpime tegema koostööd, näeme erinevate töekspidamistega inimesi, leiame enda jaoks huvipakuvaid ringe ja trenne ning leiame võib-olla isegi enda huvidest lähtuvalt, mis võiks olla meie tuleviku töökoht ja palju muud.

Ruth Kurm

Draamatunnid Kilingi-Nõmme Gümnaasiumis

11.-13. oktoobril olid koolis draamaõppe praktilal TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia kogukonnatöö ja huvihariduse eriala tudengid. Kolme päeva jooksul toimusid 14 tudengi eestvedamisel draamatunnid 1.-9. klassides.

Kogu tegevus oli lõimitud ainetundidega, meetoditena kasutati erinevaid mängu, koostööülesandeid ja rühmatööd, lisaks oli tegevustesse põimitud teatrielemendid – etendamine ja erinevate rollide vahetamine.

Mida siis tehti? Järgnevalt mõned näited:

Õpetaja Eve Sinijärve ainetunnis mängiti telefonimängu kehakeele abil: rivi kõige tagumisele lapsele näidati ette mingi geomeetriline kujund, see omakorda koputas ees oleva lapse õlale, näitas kujundit, kuni jõuti rea esimese lapseni, kes pidi ütlema, mis kujundiga tegu on.

Tegevused olid kaasaharavad ning tunni lõpuks olid ka naerulihased kõvasti tööd teinud.

Õpetaja Reine Klettenberg viibis oma õpilastega kaasas mitmes tunnis: „3b klassi matemaatikas toimus matemaatilise tekstülesande etendamine läbi liikumise. Klass oli jagatud kaheks

rühmaks, tekstülesanne oli sama. Kui üks rühm esines, siis teine rühm pidi arvama, milline küsimus on liikumiste ja häälsüste abil edasi antud. Lastele meeldis ja nad hakkasid kohe usinalt kaasa tegema. Alguses tundus neile veidi võõras häälsüste ja loomi kujutada, kuid pärast esimest kohmetust tegevused sujusid.

Teine tund oli seotud liikumistegevustega. Ühise eesmärgi saavutamise nimel tehti mõnusalt koostööd. Kuulati juhendajat, pakuti omapoolseid lahendusi, matkiti erinevaid tegevusi. Vahva oli tunni lõpus läbi joonistuse oma kogemusi kokku võtta ja edasi anda.“

Õpetaja Hele-Riin Kutsari loodusõpetuse tunnis said seitsmendikud olla nii teadlase kui katsejärese rollis, püstitada hüpoteese ning neid tõestada või ümber lükata, seda kõike proovile pannes oma suuna- ja kaugetaju pimesi kommi jahitides või tekitades müra ja seda mõttes.

Keemia tunnis pandi kaheksandikud etüüde mängima labori ohutuse teemal ning füüsika tunnis tuli neil proovile panna oma mälu ning pimesi peegeldada hetkeks uurida antud klas-

Draamatund. Foto: Kadri Karon

Draamatund. Foto: Mai Seller

sikaaslaste poose ja asendit ruumis.

Läbiviidud draamatunnid olid huvitavad ning loovad. Läbi mänguliste tegevuste said õpilased väljendada oma emotsioone ja fantaasiat.

Meie kooli õpetajad õppisid samuti neist tundidest, nägid oma õpilasi teises situatsioonis ning õppisid juurde mõnedki uued koos-

töö ja loovusmängud, mida edaspidi oma ainetunni raames kasutada.

Täname TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia rakendusteatri lektorit Silvia Soro ning kogukonnatöö ja huvihariduse eriala tudengeid!

Laine Ülemaante

Kilingi-Nõmme Gümnaasiumi huvijuht

Surju rahvamajas
reedel, 5. nov 2021 kell 19

Lõõtsapalavik

Ansambel Čir vir vyrai (Leedu)
Pärnumaa Lõõtspillihaigete Selts ja sõbrad

Tasuta. Annetuse võimalus.

Laud kata ise.
Sissepääs COVID tõendiga.

Kohtade arv piiratud.
Broneerimine kuni 3. novembrini
telefonil 534 34653.

OÜ ESTEST PR ostab
METSA- JA PÖLLUMAAD
Tel 504 5215, 514 5215
info@est-land.ee

Surju Kool

Oktoobrikuu Surju koolis

Sügispäevad on olnud võr-
ratult päikeselised ja kuivad,
kuid tugevad tuuleilid rapu-
tavad puudelt värvilisi lehti.
Kooliaasta on täies hoos ja
tegevusi jagub rohkesti. Ka
väiksed koolijütsid on jõud-
nud koolieluga juba pisut
kohaneda.

5. oktoobril tähistasime
koolis meeleolukalt õpetajate
päeva. 9. klassi õpilased
said olla sel päeval õpetaja
rollis ja sisustada kaasõpi-
laste koolipäeva läbi erine-
vate tegevuste. 8. klassi õpi-
lased toimetaskid lasteaias.

Õpetajatel ja kooli tööta-
jatel möödus tähtis päev sel
aastal pisut teisiti. Ühiselt
sõideti Pärnu, kus tutvuti
linna ajaloo ja kuulati
põnevaid lugusid uhketest
rannapiirkonna puitvillade-
st.

Saarde vallal on tore tra-

dition avaldada tänu, mär-
gata ja tunnustada haridus-
töötajaid. Sel aastal pälvisid
tunnustuse **õppejuht Maa-
rit Koger, õpetaja Kersti
Hunt ja majandusjuhataja
Rutmar Leppik**, lasteaiast
õpetaja-abi Tiit Isand.

12. oktoobril valis koo-
lipere Oma Riigi uue parla-
mendi. Enne valimisi käis
aktiivne tegevus valijate
hääle püüdmiseks: jagati
kommi, joonistati kirevaid
valimisplakateid ja anti palju
erinevaid lubadusi ning töö-
tusi. Kandideerida said kõik
5.-9. klassi õpilased ja valida
kõik Oma Riigi kodanikud,
kelleks on õpilased ja kooli
töötajad. Valimiste päeva
oodati põnevusega. Õpilas-
pilet näpus tuldi uhkelt oma
lemmik kandidaadi poolt
hääletama. Eriti põnev oli
see kooli kõige noorematele,

sest nemad kogesid
seda tunnet esimest
korda. Valmised
olid suhteliselt tasa-
võrgised, mitmed
kandidaadid said
otse mandaadi.
Võitjaks osutus era-
kond „**ÜKSTEIST
VIIE DIKKU
11/5**“.

8.-9. oktoobril
toimus Jõulumäel
Saarde valla las-
tekoori laululaa-
ger. Lauluhimu-
lised noored olid
seda kokkusaamist
väga kaua ooda-
nud. Laagris õpiti palju uusi
laule, et hakata juba tasapisi
valmistuma noorte laulu-
peoks. Õpetajad Piia ja Tiia
olid väga õnnelikud, et lau-
lurõõm on jätkuvalt laste
südameis.

Koolitöö kõrvalt on õpi-
lastel võimalus tegeleda mit-
mesuguse huvitegevusega:
laulukoorid, male, roboo-
tika, kokandus-meisterda-
mine, spordiring, looduse-
matkaring, pilliring, inglise
keel ja puutööring. Peale
tunde on võimalus aega
sisustada ka arenguringis.

Juba kolmandat aastat on
Surju lastel võimalus õppida
Kilingi-Nõmme Muusika-
kooli õpetajate käe all erine-
vaid pille – klaverit, akordio-
nit ja viiulit.

Kohe-kohe on algamas
kosutav sügisvaheaeg – loo-
detavasti saab koolipere
pisut puhata ja jõuvarusid
koguda.

Värviküllast sügisaega!
Õpetaja Tiia Hermann

Kilingi-Nõmme Lasteaed „Krõll”

Lugu liigutuse taga...

...oli hiljuti Tallinna
Ülikooli poolt korral-
datud koolitus liikumis-
õpetajatele, mille käigus
tutvustati uusi innova-
tiivseid meetodeid ja
lähenedisviise liikumis-
tegevuse läbiviimiseks
eelkooliealiste lastega.

Minule, kui uuele lii-
kumisõpetajale oli vastav
seminar sama vajalik kui
„i!le täpp”! Meile tutvus-
tati harjutusvara ning rää-
giti järgmistel teemadel:

- Liigutuse loomine
koos lastega.
- Keha ja meele tasakaal
– tähelepanuharjutu-
sed, kehatunnetus.
- Liigutuste leidmine
lähtuvalt tunni üles-
ehitusest.
- Muusikate valik ja
kasutamine loovüles-
annete juures.
- Mitmesuguste vahen-
dite loovkasutamine
liikumistegevuses.
- Loovtants ja loovliiku-
mine jpm.

Tihti võib jääda mulje,
nagu laste jaoks ei ole
kehalise kasvatuses tun-
dide pikaajaline kasu
alati ilmne, kuid tuge-
vad, uuenduslike idee-
dega õpetajad püüavad
seda mõtteviisi muuta.

Vähemalt see grupp õpe-
tajaid, kellega minul oli
au mööda endise Tallinna
Pedagoogilise Seminari
saalipõrandat roomata ja
rullida, tahab leida loo-
mingulisi ja tõenduspõ-
hiseid viise, kuidas aidata
lastel oma keha, meelt ja
hoiakuid häälestada ...

Koolituspäev tundus
esialgu hirmutavalt pikk.
Tegelikkuses lendas
kaheksa tundi praktilist
tegevust mõnusa rüt-
miga. Läbi nalja ja naeru
järgis grupp täiskasva-
nuid kuulekalt koolitaja
Kärt Tõnissoni juhiseid,
kuidas võiks läbi loova
liikumise lennata kui
kotkas ja püüda konna
kombel kärbseid. Hõljuda
tuule käes nagu siidirätt
või olla laevuke tormisel
merel. Mõte on selles, et
iga liigutuse taga võiks
olla lugu, mis aitab kõita
laste tähelepanu ja suu-
nata fookust. Mida loo-
mingulisemad me liiku-
mistundides oleme, seda
enam saame julgustada
lapse liikuma läbimängu,
olema avatud ja enese-
kindlad.

Marika Evert
liikumisõpetaja

Sügisene puulehtede vedu

Kilingi-Nõmme linna täna-
vate ja kõnniteede äärest
või avalikus ruumis kasva-
vatelt puudelt pärit kokku
riisunud ja kottidesse pan-
dud puulehed viib ära Osa-
ühing Saarde Kommunaal.

Kasutada kotte mahuga
100-240 l. Kuivad lehed
panna suurematesse kotti-
desse ja märjad lehed väik-
sematesse kottidesse.

Lehekottidesse ei või
panna oksa, olmejäätmeid
ega oma aia prahti. Sellisel
juhul jäävad kotid tühjen-
damata.

Kotid paigutada puude
alla äravedu ootama.

Puulehtede äraveo soo-
vist palume eelnevalt teada
anda e-posti aadressil
urmas.suurpuu@saarde.ee
või telefonil 5698 7170.

Erakinnistu omani-
kel on võimalus ajavahe-
mikul **20.10.2021 kuni
31.10.2021 iga päev kell
9.00 kuni 15.00** aia- ja hal-
jastujäätmed (välja arvatud
oksad) ise kohale tuues

need tasuta ära anda.

Üleandmise soovist
palume eelnevalt teada
anda e-posti aadressil
urmas.suurpuu@saarde.ee
või telefonil 5354 9293
Margus Kukk.

Aia- ja haljastujäätmete
äravedu (tasuline) ja tasuta
vastuvõttu Marana külas
Heitveepuhasti kinnistul
asuval kompostimisplatsil
korraldab Osaühing Saarde
Kommunaal.

Pärast eelpool nime-
tatud kuupäeva toimub
biolagunevate aia- ja hal-
jastujäätmete vedu ja vas-
tuvõtt teatava tasu eest.
Kompostimisplatsile oma
transpordiga viidavate
aia- ja haljastujäätmete 1
m³ käitlustasu on 8,25 €,
250 liitrise koti eest tuleb
tasuda 2,08 €, 100 liitrise
koti eest 0,84 €. Tellides
Osaühingult Saarde Kom-
munaal ka jäätmete äraveo
lisandub käitlustasule tasu
transpordi eest.

Prügi põletamine saastab õhku ja ohustab inimeste tervist

Sügis toob kaasa jahedad
ilmad ja koos sellega küt-
teperioodi alguse. Sooja
saamiseks tehakse kodus-
tes küttekolletes tuld ning
mõnes majapidamises visa-
takse lisaks küttepudele
ahju ka jäätmeid. Nii aga
teha ei tohi, sest olmejäät-
mete põletamine saastab
õhku.

Kodusesse küttekolde-
sse, olgu see siis kamin, pliit,
ahi või katel, sobib ainult
puhas kuiv puit. Selline küt-
tematerjal põleb kõrgemal
temperatuuril ning tekitab
vähem tuhka ja lenduvaid
saasteaineid. Tulehaku-
seks sobib üksnes kileta-
mata papp või paber.

Sobimatu küttemarjali:
niiske või töödeldud puidu
või lausa jäätmete põleta-
misel tekivad tervisele oht-
likud peened osakesed ja
vingugaas. Plastjäätmete
põletamisel lenduvad aga
eriti mürgised saasteained
(nt dioksiinid ja furaanid),
mis võivad põhjustada
vähktõbe, väärarenguid
ja arengupeatust. Korstna
kaudu õhku lendunud saas-

**Kütteperiood toob kaasa korstnaist tõusvad
suitsusambad. Foto: Ave Huugen**

teained langevad maapin-
nale ning vette, kust need
omakorda liiguvad edasi
toidulauale, kui sööme oma
aias kasvatatud saadusi.

Välisõhu kvaliteedi
mõõtmistest selgub, et
õhukvaliteet halveneb pee-
nosakeste tõttu just kütmis-
perioodi algul ning seda
eelkõige ahikütttega piirkon-
dades. Suits ei rända kau-
gele, madalatest korstnatest
väljunud suits ning suur osa
saastest langeb maha sealsa-
mas piirkonnas, sest külmal
ajal on hajumistingimused
halbemad. Kütteperioodil
võib peenosakestest põhjus-
tatud õhusaaste küündida

ahikütttega piirkondades
tasemele, mis on võrreldav
liiklusest tuleneva saastega
tipptunnil suure magistraali
ääres.

Saasteainete vähendami-
seks tuleb kütmiseks kasu-
tada ainult kuiva puitu. Niis-
ked küttepuid ei sütti ahjus
korralikult ning süttimis-
faas venib märksa pikemaks
– see omakorda suurendab
vingugaasi ja peenosakeste
arvukust õhus. Niiske puidu
kasutamine tähendab ka
seda, et osa soojusest läheb
raisku, sest osa energiat
kulub puidu kuivatamisele.

Suurem kogus papi- ja
paberijäätmeid on põleta-

mise asemel mõistlik hoopis
ringlusse saata. Need saab
viia avalikesse kogumis-
konteineritesse või koha-
likku jäätmejaama, sinna
saab viia ka plastpakendid.
Lähima jäätmejaama, ava-
liku pakendikonteineri või
vastuse küsimusele, kuhu
millised jäätmed viia, leiad
lehelt kuhuvia.ee.

Kas teadsid, et ...

Ühe perekonna tekitatud
jäätmete koduahjus põleta-
misel vabaneb keskkonda
hinnanguliselt sama palju
toksilisi ühendeid kui u 200
tonni prügi põletamisel jäät-
mepõletustehases. Tehases
põletatakse jäätmeid stabiil-
selt kontrollitud keskkonnas
temperatuuril 1000–1100
°C, mille juures põlevad
toksilised õhusaasteained
vähemolehtlikeks põlemis-
produktideks. Seevastu
koduahjus põleksid jäätmed
madalamatel temperatuu-
ridel ja ebastabiilselt, mis-
tõttu ei põle toksilised ühen-
did lõplikult ära.

Dagmar Undrits
Keskkonnaameti välisõhu
peaspetsialist

Valitsus leppis kokku uutes COVID-19 kriisi lahendamise meetmetes

Valitsus leppis 19. oktoobril 2021. a põhimõtteliselt kokku uutes kontrollmeetmetes ja toetustes, et leevendada haiglate ülekoormust ja paremini ohjeldada koroonaviiruse epideemilist levikut. Täiendavad kontrollmeetmed kehtestatakse ajutiselt esmaspäevast, 25. oktoobrist kuni 10. jaanuarini 2022.

Rangemaks muutub maskikandmise kohustus, mittevaktsineeritud täiskasvanutele piiratakse muu hulgas ligipääsu meelelahutusele, kultuurile, toitlustusasutustes kohapeal söömisele-joomisele. Toetust kriisiga toimetulekuks hakkavad saama haiglad. Vaktsineerimistempo tõstmiseks hakkavad toetust saama perearstikeskused ja kohalikud omavalitsused.

Rangem kohustus kanda avalikes kontrollimata siseruumides maske

Valitsus sätestab, et avalikus nakusohu suhtes kontrollimata siseruumis tuleb hakata kandma maske ning enam ei piisa senisest suu ja nina katmisest.

Lisaks annab valitsus tungiva soovitus kanda alates 12. eluaastast maske ka korraldatud tegevuste puhul, kus kontrollitakse vaktsineeritust või haiguse läbipõdemist. See puudutab näiteks kino, teatrit, kontserti.

Koroonaviiruse levikut takistavad ainult meditsiinilised või nendega võrdsustatud maskid, mistõttu soovib valitsus inimestele kasutada üksnes neid.

Kontaktide vähendamine

Ettevõtjad peavad tagama kaubandus- ja teeninduspindadel hajuta-

tuse. Kaubanduskeskuste üldkasutatavatel pindadel olevad istumis- ja mängualad on soovitatav sulgeda.

Valitsus soovib tungivalt nii vaktsineeritud kui vaktsineerimata inimestel jääda võimalusel kodutöele.

Vaktsineerimata inimeste kaitsmise kontrollmeetmed

COVID-tõendina jäävad kehtima üksnes vaktsineerimist või COVID-19 haiguse läbipõdemist kinnitavad tõendid. See tähendab, et inimesed, kes pole COVID-i vastu vaktsineeritud või haigust läbi põdenud, ei saa enam osa võtta korraldatud tegevustest, kus COVID-tõend on nõutav.

Piirang hõlmab sportimist, treenimist, noorsootööd, huvitegevust, huviharidust, täienduskoolitust ja täiendõpet, samuti spordivõistlusi ning spordi- ja liikumisüritusi, avalikuks kasutamiseks mõeldud saunasid, spaasid, basseine, veekeeskuseid ja ujulaid, avalikke koosolekuid ja üritusi, konverentse, teatrit, kontserte, kino, muuseumi, näitusasutusi, meelelahutusteenuse osutamist, toitlustusettevõtteid.

Toetused vaktsineerimise edendamiseks ja haiglatele kriisiga hakkamasaamiseks

Toetusmeede haiglatele

Valitsus toetab ettepanekut tõsta COVID-19 patsiendi voodipäeva eest makstavat lisatasu haiglatele 75% võrra. Meede kehtib oktoobrist detsembrini 2021.

Toetus haiglatele läheb maksuma 11,79 miljonit eurot ja selle katmine planeeritakse Haigekassa reservka-

pitalist, mis tuleb uuel aastal taastada.

Toetused perearstikeskustele

Valitsus eraldab sihtotstarbelisse reservi 5 miljonit eurot perearstikeskustele tulemustasude maksmiseks 60+ vanuserühmas suurema vaktsineerituse taseme saavutamiseks. Sotsiaalministeerium töötab koos Eesti Haigekassa ja Eesti Perearstide Seltsiga välja toetuse täpsemad kriteeriumid.

Lisaks toetab valitsus ettepanekut maksta perearstikeskustele täiendavat tasu kuni 120 vaktsineerimise korra kohta nädalas nimistu põhiselt tavahinnaga 5.30 eurot, alates 121 süstist kasvaks tasu iga süsti eest kahekordseks ehk 10.60 eurot. Analoogne täiendava tasu maksmine kehtiks ka kooliõdedele. Meede kehtib kuni 30. novembrini 2021. Toetuse kulu on hinnanguliselt 415 000 eurot ja selle katmine on planeeritud haigekassa eelarvest.

Kaheastmeline toetusmeede kohalikele omavalitsustele

Kohalikku omavalitsust, kes suurendab elanike hõlmatust vaktsineeritusega võrreldes 1. oktoobri seisuga +10 protsenti, toetatakse 5 euroga iga vaktsineeritud elaniku kohta. Teise astmena makstakse kohalikule omavalitsusele toetust 5 eurot iga vaktsineeritud elaniku kohta täiendavalt ka siis, kui täiskasvanud elanikkonnast on täisvaktsineeritud vähemalt 80 protsenti.

Meede kehtib aasta lõpuni ning selleks kulub ligikaudu 11,5 miljonit eurot.

Järgmisel aastal tõuseb üksi elava pensionäri toetus, samuti ootab riigi rahastatud hoolekandeteenuste osutajaid palgafondi tõus

Valitsus otsustas 2022. aasta riigieelarves tõsta üksi elava pensionäri toetust 115 eurolt 200 eurole. Lisaks tõuseb riigi rahastatud hoolekandeteenuste osutajate palgafond kuni 14%, asendushoolduse töötajate palgafond kuni 10% ning riigi toel luuakse perelepitussüsteem, et võimaldada lahus elavatel lapsevanematel sõlmida kohtuväliseid kokkuleppeid lapse heaolust lähtuvalt. Valitsus kinnitas ka püsirahastuse vaimse tervise abi kättesaadavuse parandamiseks, et jätkata kogukonnapsühholoogide palgatoetuse ja vaimse tervise esmasandi teenustega suuremas mahus ka järgmisel aastal.

Sotsiaalkaitseminister Signe Riisalo sõnul on väga positiivne, et valitsus otsustas leevendada kevadist kokkuhoiu kokkulepet, mis tähendab, et kokkulepitud ei tule teha sotsiaalse rehabilitatsiooni ja erihoolekandeteenuste arvelt. „On hea meel, et järgmise aasta eelarve võimaldab tõsta nii eeslinnil olevate sotsiaalhoolekandeteenuste töötajate palkasid kui toetada üksi elavaid vanaduspensionäre ealisi neile mõeldud toetuse märkimisväärse tõstmisega,” tõdes Riisalo. „Ka perelepituse süsteemi loomine ning vaimse tervise teenuste rahastuse jätkumine aitab luua võimalused vajaliku toe õigeaegseks pakumiseks.”

Üksi elava pensionäri toetus tõuseb seniselt 115 eurolt 200 euron. Seda makstakse oktoobris neile pensionäridele, kes elavad rahvastikuregistri andmetel üksi ja kelle igakuine kättesaadav pension on väiksem kui 669 eurot, mis on 1,2 kordne statistikaameti avaldatava Eesti keskmise vanaduspensionari suurus 2021. aastal. Toetuse maksmine aitab parandada ligi 90 000 pensionäri sisstulekuid. 2022. aastal kasvavad pensionid indekseerimise tulemusel ca 38 eurot, mis teeb keskmise vanaduspensionari suurusel eeldatavasti 591 eurot. Otsustatud on ka keskmise pensioni erakorraline tõus ning tulumaksuvabastus 1. jaanuarist 2023, mis jätab vanaduspensionäre ealistele inimestele aastas 370 eurot rohkem kätte.

Riiklik perelepitussüsteem, millele valitsus eelmisel nädalal heakskiidu andis, võimaldab lahus minevatel lapsevanematel sõlmida kokkuleppeid kohtuväliselt ja lapse heaolust lähtuvalt. Niisamuti lihtsustab uus süsteem protsessi asjaajamislikku kulgu ja muudab selle valutumaks kõigi osapoolte jaoks. Teenuse käivitamisega saavad lapsevanemad edaspidi minna riiklikult koordineeri-

tud, välja õppinud ja kvaliteedikontrolli läbinud perelepitajate tasuta teenusele, mille sisulise toimimise eest vastutab sotsiaalkindlustusamet. Perelepitusteenuse 2024. aasta eesmärk on osutada teenust minimaalselt 3000 lapsevanemate paarile aastas. Perelepitusteenust hakatakse pakkuma 1. septembrist 2022. aastal ning esimese aasta eelarve on 0,52 mln eurot.

2022. aastal kasvab töölepinguseadusega paindlikuks muutuvate vanemapuhkuste kulu riigieelarves ca 2 miljonit. Laste ja perede valdkonnas toetatakse ka Eesti Lasterikaste Perede Liitu. Lisaks kohalike omavalitsuste kohustusele laste huviharidust toetada, aitab ka riik omalt poolt kaasa, et Eesti lasterikaste perede lapsed saaksid huvihariduses osaleda.

Sotsiaalhoolekandeteenuste töötajate palgad olid 2020 võrreldes Eesti keskmisest brutopalgast 27% väiksemad. Arvestades, et sotsiaalteenuste osutajatel on haridusnõuded ja töötingimused, sealhulgas tööaeg öendustöötajatega sarnased, peab teenuse kvaliteedi tagamiseks sarnane olema ka töötasu. Palk peab olema seega tööle vääriline ning piisavalt motiveeriv olemasolevate töötajate hoidmiseks ning valdkonna atraktiivsuse tõstmiseks uute potentiaalsete süsteemi sisenejate jaoks. 2022. aastal tõuseb riigi rahastatud hoolekandeteenuste osutajate palgafond kuni 14%. Võrreldes Eesti keskmise palgaga on ka asendushooldusteenuse töötajate palk väiksem. Asendushooldusteenuse töötajate palgafond kasvab järgmisel aastal kuni 10%.

Lisaks käesoleva aasta toetustele kinnitas valitsus püsirahastuse vaimse tervise abi kättesaadavuse parandamiseks ning kogukonnapsühholoogide palgatoetuse jätkatakse ka järgmisel aastal. Vaimse tervise teenuste kättesaadavuse parandamiseks kogukonna tasandil ja esmaste vaimse tervise konsultatsioonide pakumiseks jätkatakse toetuste maksmist KOVi-dele kogukonna psühholoogide palgatoetuseks. Spetsialistide nappuse leevendamiseks rahastatakse kliiniliste psühholoogide ja psühholoog-nõustajate ehk kogukonnapsühholoogide kutseastat. Niisamuti jätkatakse üleriigilise vaimse tervise abiliini ja veebinõustamise tegevust. Ka hingehoiu teenuse osutamine hoolekandetasutustes ja laste vaimse tervise keskuste poolt pakutavate teenuste kvaliteedi arendamine jätkuvad järgmistel aastatel. Vaimse tervise teenuste kättesaadavuse parandamiseks on 2022. aastal kavas eraldada lisaraha 3 mln eurot.

Vaktsineerides oleme tugevamad!

COVID-19 vastu vaktsineerides hoolid enda ja oma lähedaste tervisest ning aidad meil naasta tavapärase elu juurde.

Tutvu ametliku COVID-19 vaktsineerimise infoga: vaksineeri.ee

Kõik, kellel vaja transporti vaktsineerimiseks või on vaja vaktsineerija olulisel põhjusel koju kutsuda, teatada sellest vallavalitsusse üldnumbritel 449 0135, 5664 9731 või sotsiaalnõunik Marina Raidile +372 5324 7231, sotsiaal-spetsialistidele Mare Kurriale +372 552 1328 või Elve Tilgale +372 5330 6419.

VAKTSINEERIMISE VÕIMALUSED PÄRNU MAAKONNAS

EELREGISTREERIMISEGA

1) Häädemeeste Tervisekeskus

E-R 8:00 - 15:00

Häädemeeste alevik, Pärnu mnt 22, tel 446 5295, 446 5216
01.10-31.10.21 **E T K N R** Pfizer, Moderna

2) Qvalitas Arstikeskus Pärnu

Pärnu linn, Suur-Sepa 14, tel +372 6051500
04.10-29.10.21 **E T K N R** Janssen

3) Port Arturi apteek K, R 17:00-20:00;

L 11:00-15:00 (vaktsineerib Benita Kodu)

Pärnu linn, Lai 11, tel 614 6000
04.08-31.12.21 **K R L** Pfizer

4) OÜ Pärnu Perearstid K 14:00-16:00 ja

R 8:00-12:00

Pärnu linn, Ristiku 1, 80010, tel 447 7954
01.10-30.11.21 **K R** Pfizer

EELREGISTREERIMISETA

1) Ülejõe apteek E-R 15:00-19:00,

L 10:00-14:00

Pärnu linn, J. V. Jannseni 7a, tel 44 71 940
01.10-31.10.21 **E T K N R L** Pfizer, Janssen

2) Pärnu Haigla T kl 16:00-19:00,

K kl 8:30-19:00, N kl 9:00-19:00,

R kl 16:00-19:00, wwL kl 9:00-13:00

Pärnu linn, Ristiku 1, tel +372 447 33 00
12.10-31.10.21 **T K N R L** Pfizer, Moderna

Saarde läbi ajaloo prisma

237

1960

Raamatulevitamise kampaania kordamineku eest seisis hea raamatupoe müüja Evi Tobi. Suur raamatusõber oli metsamajandi töötaja Karl Liigant ja Tõlla soovhoosi ühiskondlik raamatulevitaja Endla Metste.

1960. a sügisest hakkas Kilingi-Nõmme naiskoori juhatama Luule Kallase. Naiskoori asutaja ja I dirigent oli Anna Sumberg. Koorivanem oli Magda Soobik, koorivanema abi Juuli Kuningas, aktiivsemad lauljad Ida Külilo, Felly Kiviselg, Silvia Palge, Selma Rungi, Meeta Pukk, Hilja Olde, Helgi Pärk, Kersti Avaste, Sanna Raudsepp ja Leida Reidla. Klaverisaatja oli Marta Kartau.

1. oktoobril avati Väljaküla koolimajas maanoorte kool 15 töötajale, kellel puudus 7. kl tunnistus. Koolipinki istusid „1. Mai“ kolhoosi esimees Maksim Vaher, brigadir Arnold Kurm, Voltveti võitööstuse direktor Elmar Rohtla, tootmisala juhataja Arno Pilt, Tihemetsa külanõukogu esimees Veera Toots, metsamajandi lukksepp Raivo Leesaar, kodupereained Reeni Jessabell ja Virve Vainujõe ning Alice Pilt ja Vello Kask.

Oktoobri algul võitis 14-aastane koolipoiss Jüri Lankots raha ja asjade loterii peavõidu – mootorratta IŽ-56, Meeta Pärna metsamajandist võitis kuldkäekella.

Linna kultuurimajas töötasid laste laulu- ja tantsuring, lapsi

Linna meeskoori „Nõmmela“ juhatab Hille Sivi

Linna tollased tublid laulunaised. Ees istuvad vasakult 1. Laine Valdmaa (Piirmets), 2. Aino Kirikal, 3. Evi Vodja. Tagareas: 1. Virve Martoja, 2. Ella Raudsepp, 3. Ella Karotamm, 4. Ilse Volt, 5. Valve Ennuste, 6. Evi Tobi, 7. Senta Andessaar, 8. Naima Kuusk, 9. Hilda Tehver, 10. ?, 11. Asta Rohilaid, 12. Meeta Pukk, 13. Velda Talts

õpetas Hille Sivi. Naisansambli juhatas Enn Nõmtak, rahvatantsurühma Evi Krimm ja näiteringi Tihemetsa Põllu- ja Matsamajan-

duse tehnikumi õpetaja Herbert Mesi.

Majandid jäid kimpu kartulivõtuga ning vajasid šeffide abi.

Metsamajand käis abiks „Kungla“ kolhoosis, Punapargi kastitööstus „1. Mai“ kolhoosis, Kilingi-Nõmme Kohaliku Majanduse Kombinaadi naised ja Tali koolilapsed Stalini nimelises kolhoosis, Tihemetsa tehnikumi ja Kilingi-Nõmme Kesk- kooli õpilased Nõmme soovhoosis.

Kommunistliku noorsooühingu 42. aastapäeval astusid kommunistlikuks nooreks Kilingi-Nõmme Kesk- kooli õpilased Paul Kuusikjõe, Ene Ruusmann, Urve Pikkor, Marje Palge, Ain Lublo, Enn Kallit, Jüri Runin, Ado Seimoja, Tiit Vaik, Valter Parve, Eha Leesment, Mati Pukk, Ülo Akel, Helle Maiste, Jüri Lankots.

Linna trükikotta seati üles paberilõikamise masin, mis võimaldas lõigata suurest paberirullist täistrükipoognaid ajalehe jaoks. Vahetuse jooksul tuli lõigata pea 50000 poognat.

Kilingi-Nõmme Tarbijate Kooperatiiv müüs elanikele kaupu järelmaksuga – ostu sooritamisel tuli maksta 25% kauba

hinnast, ülejäänud 75% võrdses summa järgnevatel kuudel.

Kilingi-Nõmme lektorite grupi 25 lektorit ja esimees Endel Lotamõis pidid tellima poliitilist kirjandust ja ajakirju „Eesti Kommunist“ ja „Abiks Agitaatorile“. Igas töökollektiivis tuli pidada kaks loengut kuus ja selgitada, et nõukogude inimese käitumiskultuuris on määravaks teguriks aus kommunistlik töösse suhtumine. Lektorid olid keskkoolist Mirjam Bergvald, Linda Kase, Hillar Hansoo ja Aino Pärdisaak, arstid Rein Oro ja Anna Tari, metsamajandist Heino Teder ja Jaan Sivi, linnast Leida Voll, Laine Tambur, Voldemar Rosenberg, H. Ennusaar, Udo Hanson, K. Talumaa, Eduard Niklus, Helju Unt, E. Riivik, V. Luts.

10. oktoobril korraldas metsamajandi ametiühingu komitee esimees Jüri Avikson asutuse male esivõistluse meistri nimele. Korraldati 2 poolfinaali, maletajaid oli 26 – Udo Kivimurru, Jaak Gross, Jaan Kopp, Peeter Tasane, Karl Toodu, Albert Fridolin, Vello Tuisk, Vello Tanissaar, Riho Palo-ver, August Sonn, Endel Talve, August Taalvelt. Lõppmängus Avikson – Gross tuli võitjaks ja sai meistritiitli Jüri Avikson.

17. oktoobril suri Kilingi-Nõmme apteeker proviisor Martin Kask (sünd. 11. okt 1867).

Jätkub
Olev Paukson

Kuidas valida vingugaasiandurit? 8 märksõna, mida selle soetamisel silmas pidada

Vingugaas on lõhnatu, värvitu ja maitsetu mürgine gaas, mis võib tekkida iga- sugusel põlemisel, kui ei jätku piisavalt õhku. Selline olukord tekib kergesti halva ventilatsiooniga siseruumides. Vingugaasi tuvastamiseks sobib ainult vingugaasiandur. Suitsuandur ega gaasiandur vingugaasi ei tuvasta.

Millistesse hoonetesse või ruumidesse peab vingugaasianduri paigaldama?

- **Eluruumi, kus asub korstnaga ühendatud gaasiseade.** Eelkõige on selliseks seadmeks gaasil töötav veesoojendi ja katel.
- **Hoonesse, kus on gaasikütteseadet või gaasivesoojendi.** Seda ka juhul, kui seade asub näiteks keldris või eraldi tehnoruumis. Sellisel juhul peab andur asuma kohas, kus alarm oleks ohustatud inimestele kuuldav. Näiteks keldris asuva gaasikütteseadme korral võib andur asuda selle kohal olevas ruumis. Või tehnoruumis asuva gaasiseadme korral sellele lähimas eluruumis.

- **Alates 1. jaanuarist 2022 hoonesse (nii kodud kui ka muud hooned), kus on tahkekütteseadmed** – puukütteil ahi, kamin, pliit, katel vms.
- Vingugaasiandureid on mitmesuguseid, kuid nõuded, millele nad vastama peavad, on samad. Valida saab ekraaniga ja ekraanita andurite vahel, samuti on olemas erinevate toitesüsteemidega andureid (patarei vs aku vs võrgutoide). Kõige lihtsam ja odavam andur on ilma näidikuta vingugaasiandur. Näidikut, mälud ja nutifunktsioonid lisavad seadmele kasulikke funktsioone, kuid teevad anduri ka kallimaks. Sõltumata anduri omadustest toimivad ja teavitavad nad ohtlikust vingugaasist ühtemoodi.

1) Aku, patarei või võrgutoide
Andurid võivad olla nii aku-,

patarei- kui ka vahelduv- voolu toitega. Aku või patareidega töötavat andurit on lihtne paigaldada ning see töötab ka elektrikatkestuste ajal. Vahelduvvoolutoitega ehk pistikdetektor ei sõltu patareist ega vaja seetõttu patarei vahetamist. Sisse ehitatud akuga andurite aku kestab kogu anduri eluea, kuid patareiga anduri korral tuleb seadme eluea jooksul patareid vahetada. Patareide vahetamine või võrgutoide ei tee vingugaasiandurist siiski igavesti kestvat seadet. Sõltumata toitest on anduritel kindel eluiga, mille jooksul tagab tootja mõõtmiste õigsuse.

2) Näidik

Näidik annab meile võimaluse näha anduri mõõdetud vingugaasi kontsentratsiooni ehk hulka ruumi õhus ja muud näidikul visuaalselt kuvavat infot. Vingugaasi kontsentratsiooni kuvatakse ppm-ides, ehk miljondik osades. Andurid annavad reeglina alarmi, kui vingugaasi kontsentratsioon ruumis on olnud üle 30 ppm-i kaks tundi või kui vingugaasi kontsentratsioon on 300 ppm maksimaalselt kolme minuti jooksul. Vingugaasi kont-

sentratsioon 30 ppm-i ei ole eluohtlik. Selle sees pikaajaliselt viibimine võib tekitada uimasust. Siiski tasub kütteseadmed üle kontrollida ning olukorda jälgida. Alarm lõpeb ise, kui vingugaasi kontsentratsioon langeb alla 50 ppm-i. Näidikuta andur annab alarmi samadel tingimustel.

3) Niiske ruum

Enne, kui vingugaasiandurit ostma hakkad, mõtle läbi, millisesse ruumi sa soovid selle panna. Andurid on oma konstruktsiooni tõttu määratud erinevatesse ruumidesse, kus õhuniiskuse ei ületa 80%. Üpris vähesed andurid sobivad vannituppa, kus õhuniiskuse on kõrge. Näiteks vannituppa paigaldatav andur peab olema niiskete ruumide jaoks sobiv. Seetõttu tuleb alati vaadata seadme kasutusjuhendist tootja poolt kirja pandud anduri kasutuskeskkonna niiskustasemeid. Vannituppa sobib 90%-lise õhuniiskuse taluvusega andur.

4) Anduri eluiga

Anduri eluiga sõltub sensorist, mitte patareist. Mõned

andurid aeguvad kindlaks kuupäevaks. Enamasti tuleb kasutajal anduri käivitamisel märkida seadmele käivitamise kuupäev või vastavalt juhendile eluea kuupäev. Nutikamad andurid jälgivad ka ise kasutusaega ja annavad selle lõppemisest heli või visuaalse signaaliga aegsasti teada. Andurite kasutusiga on tavaliselt 7-10 aastat.

5) Kaks-ühes-andurid

Vingugaasiandur ja suitsuandur võivad olla ka kaks-ühes-seadmena. Sellisel juhul peab seade vastama nii suitsuanduritele kehtivatele nõuetele kui ka vingugaasianduritele kehtivatele nõuetele.

6) Automaatne tulekahjusignalsatsioon

Automaatse tulekahjusignalsatsioonisüsteemi jaoks on olemas spetsiaalsed süsteemi ühendatavad vingugaasiandurid. Kui soovid lisada vingugaasianduri oma tulekahjusignalsatsioonisüsteemi, pöördu süsteemi paigaldaja või haldusfirma poole.

7) Juhend ja märgistus

Iga Eestis müüdava anduriga peab olema kaasas eestikeelne juhend. Juhendis

peab olema kirjas kõik vajalik anduri paigaldamiseks ja kasutamiseks. Autonoomsed vingugaasiandurid peavad vastama standardi EVS-EN 50291-1 nõuetele – see standardi viide peab olema nende märgistuses kohustuslikuna kirjas. Anduril peavad olema märgistusena tootja andmed, avastatava gaasi tüüp, seadme nimetus ja mudel, patareide tüüp (kui on patareitoitega), seadme soovituslik maksimaalne eluiga, kasutuskeskkonna temperatuuri ning õhuniiskuse vahemik.

8) Hind

Lihtsamad ja odavamad andurid maksavad natuke alla 20 euro ja näidiku ning nutifunktsioonidega andurid maksavad 40 kuni 80 eurot. Ka pikem võimalik eluiga mõjutab hinda. Odava anduri tellimisel internetikeskkonnast on soovitatav põhjalikult kontrollida toote tegelikku märgistust ja kasutusjuhendit. Nõuetele mittevastav vingugaasiandur ei pruugi sind vingugaasi eest kaitsta. Rohkem infot vingugaasist – vingugaas.ee

Aap Andreas Rebas
Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet

Pääste, politsei ja kiirabi: märka alarmsõidukit ja lase abi läbi!

Pääste, politsei ja kiirabi juhi-
vad koos Transpordiametiga
oktoobris liiklejate tähele-
panu sellele, et alarmsõidukid
vajavad liikluses nii kaasjuh-
tide kui ka jalakäijate abi. Kui
märkate lähenemas vilkurite-
ga alarmsõidukit, siis laske
abi läbi, sest selle sõiduki kii-
rest ja ohutust kohale jõudmi-
sest võib sõltuda kellegi elu,
tervis või ohutus.

Päästeamet, politsei ja kiir-
abi reageerivad ööpäeva jook-
sul ligikaudu 750 väljakutsel
üle kogu Eesti. Igal aastal juh-
tub alarmsõidukitega ligi 185
liiklusõnnetust, mis on tingi-
tud erinevatest asjaoludest.
Mõnikord saavad reageeri-
vale alarmsõidukile saatus-
likuks rasked ilmastikuolud,
kuid harvad pole ka olukor-
rad, kus liiklusõnnetus juhtub
kaasliiklejate vähese tähele-
panelikkuse tõttu. Operatiiv-
sõidukiga juhtunud õnnetusel
on enamasti rasked tagajärjed
– abivajaja rolli võivad sat-
tuda päästjad, kiirabitöötajad
või politseinikud ning need,

kellele tegelikult appi kiirus-
tati, peavad abi saabumist
ootama kauem.

„Väljakutsel reageeriva
üksuse jaoks on arvel iga
sekund – sõiduki sisse lülita-
tud alarm näitab, et reageeri-
takse sündmusele, kus keegi
on hädas ning tema elu või
vara vajab kiiret abi. Seetõttu
on oluline, et sellega arves-
taksid ka kaasliiklejad – nii
sõidukijuhid kui ka jalakäi-
jad,“ selgitas Päästeameti
päästetöö osakonna valmis-
oleku talituse juhataja Leho
Lemsalu.

„Alarmsõidukitega pea-
vad arvestama ka jalakäijad
ning ratturid. „Alarmsõidu-
kid lähenevad oodatust palju
kiiremini ning seepärast on
kergliiklejatel väga oluline
tõsta oma pilk ning jälgida
liikluses toimuvat. Paraku
võib lähenev alarmsõiduk
kuulmata jääda, kui kõrvus
mängib klappidest kostev
vali muusika. Seepärast
tuleb iga kord enne tee
ületamist veenduda ohutuses.

Jalakäijad peavad samuti
alarmi andva pääste-,
politsei- või kiirabisõiduki
läbi laskma, sest ka kõigest
paarisekundilisest viivitusest
võib sõltuda kellegi elu või
ohutus. Liiklejad, kes sinist
vilkurit märgates meile
teed annavad, on ise samuti
tõelised abiandjad!“ lisas
Küttner.

Selleks, et abi jõuaks vaja-
jateni õigel ajal ning abi and-
jad ei muutuks abivajajaks,
saab oma panuse anda igaüks.
Jalakäija või kergliiklejana
veendu, et tee ületamine on
ohutu – vaata paremale ja
vasakule, veendu ohutuses
ning eemalda kõrvaklapid,
et kuulda liikluses toimuvat.
Mootorsõidukijuhina järgi
hoolikalt liikluses toimuivat
ning lase sündmusele rea-
geeriv alarmsõiduk mööda –
selleks lülita sisse suunatuli,
veendu manöövri ohutuses
ning vabasta sõidurada, et
lasta väljakutsel reageeriv
sõiduk mööda.

Päästeamet

Varu enne maru!

Milleks varuda, kui poed on
igapäevaselt avatud ja mõni
tõsisemate kahjudega kriis
võib meid tabada väga väi-
kese tõenäosusega?

Viimase aja ilmaprog-
noosid näitavad suuri
muutusi, millega kaas-
neb tuulte tugevnemine,
mereveetaseme tõus ning
ulatuslikumad kuum- ja
külmaperioodid. Selle
aasta suvi oli erakordselt
kuum, mille tulemusena
oli suur oht ulatuslikeks
metsapõlenguteks. Sade-
mete suurenemist ilmes-
tab suvine Tartu juhtum,
kus lühikese aja jooksul
sadas alla nii suur hulk
sademeid, et linna täna-
vatel tekkisid üleujutu-
sed.

Tuulte tugevnemisest
andis märku 2019. aasta
Kagu-Eesti maru, kus
alajaama katuse ära len-
damine võttis kohalikelt
elanikelt elektrit, vee ja
sideühenduse ligi nädal-
laks.

Seega tuleks häda-
olukorraks valmistuda
varakult, et vajadusel see
võimalikult väikeste eba-
mugavustega üle elada.

Trassivee katkestuse
korral mõelda lähedal
asuvatele veevõtu või-
malustele (kaev, tiik, järv,
jõgi, allikas jne.), kust saate
tarbevee, kuid läbi tuleks
mõelda ka puhta joogiveevaru
olemasolu nii endale, kui oma
koduloomadele. Päevane vee-
varu ühe inimese kohta on 3

liitrit. Trassiühenduse katke-
misel tühjendage veetorud,
lisavett saab boilerist ning wc
lopustuskastist.

Enne krõbedate külma-
kraadidega talve saabumist

„Mugav elu algab planeerimisest“
Tasuta koolitus e-kanalis MS Teams, 9.
novembril kell 18.00-19.00.
Koolitusele registreerimiseks kirjuta
laaneennetus@rescue.ee.
Koolitusel jagame ideid, millele võiksid
mõelda, et hädaolukordades mugavamalt
hakkama saada.

Telli korteriühistu nõustamine!
Koos ühistu esindajaga vaatab päästeproff üle
kortermaja tuleohutuse ja vajadusel nõustab,
kuidas veelgi ohutumat tulemust tagada.
Kontakt: laaneennetus@rescue.ee

7-16 aastastele joonistusvõistlus
„Elu ilma elektrita“
Ootame vabalt valitud tehnikas tööd enne
11. novembril. Skaneeri või pildista joonistus,
lisa juurde autori ees- ja perekonnanimi,
vanus, kool ning töö pealkiri a postita meilile
laaneennetus@rescue.ee Parimatele auhinnad!

Kutsekooli ja gümnaasiumi õpilastele elanike
hädaolukordadeks valmisoleku koolitusi.
Kontakti saamiseks kirjuta
laaneennetus@rescue.ee

võiks mõelda kodu soojusta-
misele, akende tihendamisele
ja alternatiivsele küttesüs-
teemile juhuks, kui soojava-
rustus peaks katkema. Eriti
keerulises olukorras on kesk-
küttesüsteemist sõltuvad

kortermajade elanikud, kes
võiks koos korteriühistuga
erinevaid lahendusi arutada.
Tunduvalt paremas olukorras
on need elanikud, kellel on
puupliit või -ahi.

Elu ilma elektrita on
paras katsumus, mistõttu
peaks iga pere olema
läbi mõelnud alternatiiv-
sed võimalused valguse
ja sooja saamiseks ning
toidu valmistamiseks ja
hoiustamiseks. Valgust
on võimalik saada eri-
nevate päikeseplatadeid
ja dünamoga laetavate
taskulampide või later-
nate näol, pealambi ja
küünalde abil. Unustada
ei tohiks vajadusel tikke
ning sobivaid patareisid.

Toiduvalmistamine
ilma elektrita on lihtne,
kui on olemas puupliit,
grill või lõkke tegemise
võimalus, kuid talvel
suure külmaga on suure-
pärane abimees ka prii-
mus või matkal kasuta-
tav gaasipliit.

Info saamiseks võiks
varuda endale raadio,
millel on patareide,
dünamo või päikesepla-
tareide kasutamise või-
malus. Hädaolukorras
saab info Eesti Rahvus-
ringhäälingu kanalitest:
ETV, ETV2, ETV+, Vikerra-
dio, Raadio2, Klassikaraadio,
Raadio 4. Side levikut aitab
pikendada olemasolev täis
laetud akupank.

Lisaks tuleks läbi mõelda
pere toidu-ja joogiveevarude

Kriisiolukorra koduste
varude meelespea

Ole valmis nädal
aega iseseisvalt
toime tulema.

Joogivesi

- ☐ 2 liitrit inimese kohta
ööpäevas, lisaks 1 liiter
inimese kohta ööpäevas
toidu valmistamiseks

Toit

Pool varudest ei tohiks
vajada valmistamist

- ☐ Konservid
- ☐ Pakisupid
- ☐ Kuivikud
- ☐ Pähtlikud, kuivatatud puuviljad
- ☐ Küpsised, maiustused,
müslibatoonid, mesi
- ☐ Vajadusel beebitoit

Esmaabivahendid

- ☐ Esmaabivahendite komplekt

Hügieenitarbed

- ☐ Seep
- ☐ Desinfitseerimisvahend
- ☐ Tualettpaber
- ☐ Pabersalvrätid
- ☐ Niisked puhastuslapid
- ☐ Suured prügikotid (50 l)

Valgusallikad

- ☐ Taskulamp ja varupatareid
/ päikeseplatadeid või
dünamoga töötav taskulamp
- ☐ Patareitoitel lamp või
latern ja varupatareid /
petrooleumilamp koos
lambiõliga
- ☐ Tormilatern
- ☐ Küünlad
- ☐ Tikud

Raadio

- ☐ Patareitoitel raadio
ja patareid mitmeks
kasutuskoraks /
päikeseplatadeid või
dünamoga raadio

Tööriistad

- ☐ Nuga
- ☐ Käärid
- ☐ Kleeplint
- ☐ Kile

Söögiriistad

- ☐ Ühekordsed toidunõud
- ☐ Konservivajaja

Ravimid

- ☐ Retseptiravimid
- ☐ Valuvaigistid
- ☐ Palavikualandajad
- ☐ Allergiavastased ravimid
- ☐ Seedehäirete ravimid
- ☐ Põletusvastane vahend
- ☐ Külmetusvastased ravimid

Küttematerjal

- ☐ Vedelkütus
- ☐ Gaas
- ☐ Küttepuud

Akupank

- ☐ Akupank mobiilsete
seadmete laadimiseks

Muu vajalik

- ☐ Sularaha pere vajaduste
katmiseks ühe nädala
jooksul
- ☐ Mask hingamisteede
kaitseks (näiteks tolmu-
mask)
- ☐ Tulekustuti ja -tekk
- ☐ Autokütus
- ☐ Vajadusel lemmikloomatoit

PÄÄSTEAMET

PAASTEAMET.EE
KRIIS.EE

Kriisiolukorraks valmistumine

- Mõttele, milliseid vahendeid ja varusid vajab su pere, et iseseisvalt ühe nädala jooksul hakkama saada. Arvesta võimalusega, et kriisiolukorra tõttu ei saa kodust lahkuda, kaubad ei ole kauplustest kättesaadavad või muud eluliselt tähtsad teenused (elekter, veevarustus jm) ei toimi.
- Mõttele, kus ja kuidas varusid hoida, et need oleksid lihtsasti kättesaadavad sulle ja sinu lähedastele.
- Igapäevaselt mittekasutatavaid vahendeid on soovitatav pakkida eraldi kotti. Osa evakueerimiseks vajalikest vahenditest on mõistlik hoida autos, näiteks mobiiltelefonil autolaadija, teedeatlas, lumelabidas jmt.
- Uuenda varusid regulaarselt.
- Põlevmaterjali (vedelkütus, gaas, küttepuud jne) varumisel järgi tuleohutusnõudeid ja hoiustamise tingimusi.

Olulised telefoninumbrid

Hädaabinumber 112

Perearsti nõuandetelefon 1220

Keskkonnainspektsiooni valvetelefon 1313

Elektrilevi rikketelefon 1343

KOV abitelefon Tallinnas ja Harjumaal 1345

Maanteeinfo 1510

Päästeinfotelefon 1524

Politsei infonumber 612 3000

Ilmajaama valvesünoptik 900 10 32

kogumine ning hoiustamine oma maja-
pidamises juhuks, kui poed peaksid
olema suletud. Toiduks võiks varuda
kaua säilivaid ja lihtsalt valmistatavaid
aineid, näiteks purgisuppe, konserve ja
kuivaineid. Valikute tegemisel lähtuge

oma pere soovide ja vajadustest ning
ärge unustage aegajalt kontrollimast rea-
liseerimise kuupäevad. Ohutus algab
meist endist!

Merili Ahtma

Lääne päästeskuse ennetusbüroo

SPORT

Ringo Vainlo taas EMV III koht

Sel aastal toimusid Tartu Ülikooli spordihoones Eesti meistrivõistlused klassikalises jõutõstmises suisa kolmel päeval. 95 osalejat näitab, et varustusest jõutõstmise vastu on huvi suur ja ala populaarsus kasvamas. Eriti oli kasvanud noorte osakaal. Häid tulemusi ja mitmeid Eesti rekordeid tehti tütarlaste ja naiste klassides. Saarde valda esindas ainsana -83 kg kaaluklassis Ringo Vainlo. Isik-

like rekordiparandustega kükis ja jõutõmbes paranes ka lõpptulemus. Eesmärgiks seatud 600 kg andis teist aastat järjest Eesti meistrivõistlustelt 3. koha. Loe veel ERR Sport: <https://bit.ly/3aQFPzi>.

20. novembril Kilingi-Nõmme spordihoones toimuvatel Eesti meistrivõistlusel (varustusega) lamades surumises saame võistlemas näha rohkem meie atleete.

Ringo Vainlo – EMV klassikalises jõutõstmises 3. koht

OK West auhinnavõistlus ja Pärnumaa meistrivõistlused orienteerumises 2021

9. oktoobril toimusid värskest kaardistatud Alliku maastikul OK West auhinnavõistlused ja Pärnumaa meistrivõistlused orienteerumises. Saarde valla orienteerujatest võitis M60 klassis 1. koha Maido Kaljur.

2. koha saavutasid Andero Stig Saarpere M12 ja Laura Liis Kaljur N14 klassis. 3. koha medalid Markus Kaljurile M16 ja Liis-Marie Kaljurile N12 klassis. Kokku jooksis maastikul 164 orienteerujat.

Maido Kaljur – Pärnumaa orienteerumises MV 2021 I koht

8. Kilingi-Nõmme lahtised MV discgolfis olid kohalikele edukad

Oktoobrikuu teisel laupäeval jätkus Kilingi-Nõmme discgolfi rajal võistluspinget viimaste viseteni. Rico Kalde suutis võrdse lõpptulemusega noorte meistritiitlit kaitsta tänu ühe enamvisatud *birdiele*. Põnevust pakkusid mehed heitluses üldvõidu nimel. Vaid ühepunktise eduga võitis esikoha Mats-Erik Tõhk Karksi-Nuiast. Teiseks tuli 2018 aastal Kilingi-Nõmme linnapäevadel triumfeerinud Tanel Sinimets (Pärnu).

Mõlemad mehed olid paremad eelmisel aastal Siim Ühtid poolt püstitatud võistluste rekordist. Uus rekord on nüüd 96 viset (-21 alla pari). Võitja nimi graveeritakse rändkarikale juba kolmandat kord. Saarde parima mehena jagas Mihkel Nuut 5-7 kohta. Kindla esikoha naiste arvestuses saavutas uue naiste rajarekordiga Marie Kielas. Rajal oli kokku 50 spordisõpra.

Kilingi-Nõmmes toimus osalejaterohke orienteerumisvõistlus

Tallinna orienteerumisklubi "TA OK" korraldas 2. oktoobril Kilingi-Nõmme lähiumbruses XXI TA OK rogaini. Võistluse tarbeks oli Lauri Leppik ettevalmistanud ligi 67 km² orienteerumiskaarti, millele rajameister Ville Vinkel paigutas 45 erineva väärtusega kontrollpunkti. Valida oli 4 või 8-tunnise ajalimiidiga võistlusdistsantsi vahel. Mõlemal puhul oli eesmärk vabalt valitud järjekorras läbida võimalikult palju kontrollpunkte. Võistlus oli 2-5 liikmelistele võistkondadele. 8-tunnisele võistlusele startis 157 ja 4-tunnisele 43 võistkonda. Kokku osales ligi 500 võistlejat. Pärnakatest saavutasid 8-tunnisel rogainil Raio Piiraja ja Priit Talu 149 punktiga kokkuvõttes 2. koha. Mõlemad mehed läbisid selle ajaga 64 km. Pikema ajalimiidiga võistlusel olid Saarde sportlastest perevõistkonnana rajal Maido ja Markus

Kaljur. Perede arvestuses suudetigi koguda kõige enam punkte (124). Paraku hilineti finišisse enam kui 12 minutit, mis tõi kaasa -13 trahvipunkti. 111 punkise lõpptulemusega jäädikahjuks esimesena perede arvestuses poodiumilt välja. Kokku osales 19. perevõistkonda. 4-tunnise rogainil oli ajalimiit saatuslik kuni 18 aastaste juunioride arvestuses võistlevatele Laura-Liis Kaljurile ja Seleri Suttile. Koguti küll parim punktisumma (43), aga 9 trahviminutit langetas võistluspaaridele. 8-tunnisele võistlusele startis 157 ja 4-tunnisele 43 võistkonda. Kokku osales ligi 500 võistlejat. Pärnakatest saavutasid 8-tunnisel rogainil Raio Piiraja ja Priit Talu 149 punktiga kokkuvõttes 2. koha. Mõlemad mehed läbisid selle ajaga 64 km. Pikema ajalimiidiga võistlusel olid Saarde sportlastest perevõistkonnana rajal Maido ja Markus

Toivo Tallo
Kilingi-Nõmme
spordihoone

Riik hakkab käendama turutõrkega maapiirkondades eluasemelaenu ja rakendab madalama sissemaksuga kodulaenu teenuse

Regionaalvaldkonna toetuste hulka lisandub uus meede - riik hakkab uuest aastast käendama maapiirkondades eluaseme soetamist. Plaanis on välja töötada ka uus madala omaosalusega kodulaenu teenus lastega peredele.

Riigihalduse minister Jaak Aabi sõnul on eluaseme ostmise võimalused väljaspool suuremaid linnapiirkondi pärsitud tulevalt madalast kinnisvarahinnast ja likviidsusest.

„Väljaspool suuremaid linnapiirkondi vajavad inimesed eluaseme soetamiseks ja korrastamiseks riigipoolset tuge. Uuest aastast plaanime juurutada uued meetmed, mis aitavad turutõrke piirkondades finantseerimisega seonduvaid muresid leevendada,“ märkis Aabi. „Hakkame pakkuma noortele peredele ja spetsialistidele eluaseme soetamiseks läbi KredExi riiklikku käendust kuni 80% ulatuses. Lisaks on plaanis pakkuda madala omafinantseeringuga eluasemelaenu käendust lastega peredele, kellel on keeruline koguda vajaminevat omafinantseeringut.“

Maapiirkonnas eluaseme soetamisel väheneb laenu tagatise nõue ning eluaseme soetamine muutub lihtsamaks. „See riiklik käendus on loodud just neile, kes täna oma kodu soetamiseks pangast kinnisvara madala turuväärtuse tõttu laenu ei saa,“ lisas minister.

Suurem käendusmäär loob võimaluse asendada laenu hüpoteek riikliku tagatisega, mis pakub pangale suuremat kindlust laenu andmisel. Uus käendustoode on suunatud kõi-

gile piirkondadele, v.a Tallinn, Tartu ja Pärnu ning piirkonnad, kus tehingule eelneva kalendriaasta kinnisvara keskmine turuväärtus ületab 500 €/m².

Uue madala sissemaksuga kodulaenu teenuse kaudu tekib võimalus pakuda pankadele lisakäendust ning vähendada omafinantseeringut. „Hetkel on KredExi eluasemelaenu käenduse kasutamisel minimaalne omafinantseering 10% ning plaanis on seda vähendada poole võrra. See on peredele eluaseme soetamisel kindlasti suureks abiks. Teenust saavad kasutama hakata pered, kus kasvab vähemalt kolm last,“ lisas minister Aabi.

Aabi sõnul on plaanis jätkata ka korteriühistutele juba kriisil ajal alustatud regionaallaeu eraldamisega maapiirkondades. „Regionaallaeu on heaks võimaluseks, kui korteriühistud soovivad võtta pangalaenu, kuid olemasolev tagatis pole piisav pangapoolse finantseeringu kaasamiseks. Mul on hea meel, et oleme leidnud võimaluse selle teenusega jätkata,“ märkis minister.

KredExi regionaallaeu korteriühistutele avanes 2020. aasta juunis erakorralise meetmena. Aastaga on sõlmitud 38 laenulepingut kogusummas 4,6 miljonit eurot, millega paranevad ligikaudu 800 inimese elamistingimused.

Uusi meetmeid rahastatakse KredExi sihtkapitalist ning lisanduvad vahendid riigieelarvest. Täiendavalt nähti 2022. aasta riigieelarves ette 0,8 miljonit eurot uute meetmete käivitamiseks.

Kristina Haavala
Rahandusministeerium

Alates 3. oktoobrist
Kilingi-Nõmme spordihoones
pühapäeviti kell 14.30-16.00

tantsutrenn
naistele

Erinevad stiilid,
aga alustame bachataga.

Õpetab Kristina Tukku.

trenni hind: 2€

Kilingi-Nõmme spordihoone aeroobikasaali

JOOGA TRENNID

T, N kell 20.00 Hatha Vinyansa jooga
juhendaja Ly Tolberg

P kell 18.00 LYT jooga
juhendaja Siiri Pärn

T kell 13.15-14.15 lastejooga 1-3 klass
14.15-15.15 lastejooga 4-7 klass
juhendaja Raili Lilleleht

Info: Tel +372 449 2752

OSTAN NÕUKAAJA ESEMEID:
portselan, klaas, keraamika, kunst, heliplaadid, raamatud, mänguasjad, hõbe jne.
Tel. 580 30 458

Müüa kuivad ja toored küttepuud 25 cm – 75 cm, 30 cm võrkkotis. Kuivad klotsid 40 l kotis!
TEL. 513 2013
Sass Veelikelt.

Metsakeskus.ee

Ostame kasvavat metsa, põllumaad ja metsakinnistuid hinnaga kuni 10 000 eurot/ha. Kinnistud võivad olla tehtud raietega või asetseda piiranguvööndis.
Tel: 56 111 900

Müüa **puitbrikett**. briketipoisid.ee
Kuivad ahjupuud. Kaminapuud 40 l võrkkotis.
Telefon **5120 411** Peeter

www.domus.ee

KINNISVARA TERVIKTEENUS

- * Kinnisvara ost, müük, üür
- * Kinnisvara hindamine
- * Kinnisvara seadustamine
- * Kinnisvaraalane konsultatsioon

Urmet Tihane

Konsultant

+372 5668 8559

urmet.tihane@domus.ee

**SUL ON KINNISVARA,
MIS SEISAB TÜHJALT?
KUI OLED MÕELNUD MÜÜGILE,
VÕTA MINUGA ÜHENDUST.
SAAN AIDATA!**

Krista Väli

Kutseline maakler
krista@tonisson.ee

Tel 551 0002

ALATES 1992
Tõnisson
KINNISVARA

www.tonisson.ee

Rüütli 47 Pärnu

Tel +372 447 5555

Saarde Arvutid
www.SaardeArvutid.ee

PARANDUS | HOOLDUS | MÜÜK

AVATUD: E-R 10:00 - 16:30

KILINGI-NÕMME
KAUBANDUSKESKUSES
2. KORRUSEL

KÜTTEPUUDE MÜÜK

Kuiv ja toores lehtpuu pikkusega 25-75 cm.
Kuivade puude tellimine sügiseks.
Järeelmaksuvõimalus.

Info tel. 5669 6987 Janek

Löö kaasa rahvaloenduse ettevalmistustes: vaata üle oma registriandmed!

Vaatame üle oma andmed rahvastikuregistris!

Kolme kuu pärast ehk täpsemalt 28. detsembril antakse start Eesti suureks e-loenduseks, kus kõik inimesed ja nende eluruumid loetakse üle. Selle eelduseks ja loenduse lihtsustamiseks on registrites olevate andmete koondamine. Kuigi suurema osa tööst saab teha automaatselt, ei käi kõik veel täna ühe nupuvajutusega, vaid eeldab igapäevast panust.

Olulisemad andmed koondatakse rahvastiku- ja ehitisregistrist

Rahvaloenduseks kasutatakse kokku ligi 30 andmekogu andmeid, kõige olulisemad neist on **rahvastikuregister** ning **ehitisregister**. Rahvastikuregistri andmeid saab igapäevselt muuta ja täiendada ning see koondab info inimese rahvuse, elukoha, keeleoskuse, hariduse ja perekonna kohta.

Elukohaandmed on aluseks toetuste maksmiseks ja teenuste arendamiseks

Rahvastikuregistri andmeid kasutatakse riigile ja omavalitsusele pandud avalike ülesannete täitmiseks, näiteks arstiabi osutamiseks, koolihariduse pakkumiseks või ka teede ehitamiseks. Nende pakumisel lähtutakse rahvastikuregistrisse kantud põhiandmetest, olles aluseks ka lasteaiakoha taotlemisel, valimistel osalemisel ja ka toetuste planeerimisel ja maksmisel, olgu nendeks näiteks peretoetused või erinevad toimetulekutoetused.

Elukohana saab märkida mitu aadressi

Selliste teenuste arendamiseks ja toetuste määramiseks on peamiselt inimeste elukoha info. Seejuures

tuleb silmas pidada, et rahvastikuregistris on võimalik esitada mitu elukoha aadressi. Kui alalisi elukohti on mitu, tuleb valida neist üks peamiseks elukohaks ning ülejäänud aadressid on võimalik esitada lisa-aadressidena.

Andmete täpsus muutub üha olulisemaks

Puuduv elukoha aadress rahvastikuregistris on olnud viimasel aastal takistuseks riigi- ja kohalike omavalitsuste toetuste taotlemisel või teenuste kasutamisel. Nii näiteks ajendas elukohta täpsustama ja ka lisa-aadressi esitama koroonapandeemia ajal pandud piirangud Eesti väikesaartele sõiduks. Kõigil, kel oli väikesaartele registreeritud lisa-aadressina oma suvekodu või n-ö maaelamine, said võimaluse hoolimata kehtivatest piirangutest siiski maa-koju minna.

Siseministeerium on viimasel aastal teinud palju tööd, et nii andmete muutmine kui kogumine oleks inimestele võimalikult mugav, ometi ei saa riik alati täiendada inimeste endi eest nende kohta käivaid andmeid. Viimase, eelmise sügisel läbi viidud avaliku arvamuse uuringu järgi on vaid viiendik inimestest viimasel aastal külastanud e-rahvastikuregistrit. Hea uudisena on nendest suur enamus ka oma andmed korras-tanud.

Seega, ole hea, leia need paar minutit, et vaadata rahvastikuregistris üle oma andmed – e-post, telefon, elukoht või rahvus. Nii saame koondada kõige täpsemad ja usaldusväärsemad andmed, mille pealt saab teha riigis olulisi otsuseid ning vajadusel elanikke kiirelt infomeerida.

Kuusakoski kutsub üles enda kodu vanaelektroonikast puhastama

Kuusakoski ja Telia eestvedamisel toimub novembri lõpuni kestev ulatuslik **kampaania Nutijaht**, mille eesmärgiks on ka sinu kodukandist kokku koguda prügina seisvad väikeelektroonika-seadmed ning tõsta inimeste teadlikkust elektroonika-jäätmete sorteerimise tähtsusest.

Kuusakoski lähima teeninduspunkti leiad hõlpsasti üles, sest neid on üle Eesti 11: Jõhvis, Narvas, Paldiskis, Pärnus, Rakveres, Raplas, Tallinnas, Tartus, Viljandis ja Võrus.

Eestis tuuakse iga päev turule suurusjärgus 50 tonni elektroonikat, mis kõik muutub lõpuks kasutuna seisvaks, keskkonnale koormaks ning oma aja ära elanud vanaelektroonikaks – telefonid, tahvelarvutid, nutikellad, arvutid, laadijad, kõrvaklapid jms. Euroopas on igas majapidamises keskmiselt 72 elektri- ja elektroonikaseadet, millest 11 on katki või pole enam kasutusel. Eelmisel aastal tekkis maailmas keskmiselt 7,5 kg e-jäätmeid inimese kohta, aastaks 2030 on see kasvanud juba 9 kg peale inimese kohta.

Kuusakoski on Eesti suurim ringlussevõtuteenuste pakkuja ja Skandinaavia suuremaid elektroonikakäitlejaid. Kuusakoski käitleb aastas juba praegu 1200 tonni vanaelektroonikat. Inimesed saavad üle Eesti Kuusakoskisse prügiks muutunud väikeelektroonika tuua ning Nutijahi kampaania käigus võita erinevaid

auhindu.

Nutijahi kampaaniaga liitus tuntud muusik Gameboy Tetris, kes oma eeskujuga innustab kõiki kodudes ja koolides nutiprahti koguma ja sorteerima. Gameboy Tetris on kampaanias osalejatele välja pannud ka auhinna – eksklusiivse live virtuaalpeo temaga. Samuti on auhinnakorvis 1000 euro väärtuses kaupu Telia e-poest. Auhinnaloosis osalemiseks tuleb klassi, sõp-

rade või perega grupp kokku panna ja kogutud üleliigne vanaelektroonika lähimasse Kuusakoski osakonda ümberkäitlemisele viia ning end kampaania kodulehel www.kuusakoski.com/nutijaht osalejana registreerida.

Rohkem infot kampaania kohta: www.kuusakoski.com/nutijaht

Mari-Liis Vaher
Kampaania korraldaja

OLE NUTIKAS!

ÜTLE NUTIPRAHILE,
ÜTLE NUTIJAHILE!

Vii nutiseadmed Kuusakoskisse ja võida ägedaid auhindasid Telial!

1

Kogu kokku vana elektroonika!

2

Vii see Kuusakoskisse!

3

Kohtume LIVE'is!

VÕIDUFONDIS:

1000 € VÄÄRTUSES TELIA E-POE KAUPU
 VIRTUAALNE LIVE PIDU @GameboyTetrisega

Kampaaniainfo ja tingimused: www.kuusakoski.com/nutijaht
Kampaania kestab kuni 30.11.2021

Uued vallakodanikud

Gerda Valgu ja Meelis Štutšnikovi
perre sündis 24. septembril tütar
JOHANNA ŠTUTŠNIKOVA

Kertu Mändmetsa ja João Tiago Oliveira
Bragança perre sündis 07. oktoobril tütar
JOHANNA MARIA BRAGANÇA

Ege Benderi ja Endrik Jaaniste
perre sündis 09. oktoobril poeg
TRISTJAN JAANISTE

Kuhu minna meie vallas

Reedel, 29. oktoobril kell 16.00 korraldab RMK
avaliku koosoleku Kera-Kauni ja Sigaste-
Massi-Välinõmme-Kanaküla tee ristis, et
tutvustada Kanaküla Salujõe riigimetsas
plaanitavate metsatööde kava.

Reedel, 5. novembril kell 19.00
Kilingi-Nõmme klubi 50. juubel.

Kell 19.00 Lõõtsapalavik Surju Rahvamajas.
Tasuta. Broneerimine kuni 03.novembrini
telefonil 534 34653.

Pühapäeval, 7. novembril Paldiski tuulepargi
külastus. Väljasõit Kilingi-Nõmme klubi eest
kell 9.00, Surju Rahvamaja eest kell 9.30.
Vajalik eelregistreerimine eposti aadressil
siirakutuulepark@energia.ee.
Korraldaja Enefit Green AS.

Pühapäeval, 14. novembril kell 10.00
Isadepäeva seiklusorienteerumine. Algas ja
lõpp Surju Rahvamaja ees. Lühem rada 5 km,
pikem rada u 8 km.

Kell 10.30 XXI Isadepäeva maleturniir
2-liikmelistele perevõistkondadele
Kilingi-Nõmme klubis. Korraldaja MTÜ SK
Vaablane, +372 5566 3688

Laupäeval, 20. novembril kell 9.00 Eesti MV
lamades surumises (varustusega)
Kilingi-Nõmme Spordihoones.

Surju-Ilvese külaselts

ISADEPÄEVA ORIENTEERUMINE

14.11.2021 kell 10.00

Lühem rada u 5km ja pikem rada u 8km

ISADELE ÜLLATUS

Algas ja lõpp Surju rahvamaja eest

Pakume teed ja pirukat

Osaleda saab nii ükski
kui ka võistkonnana

Rohkem infot: Surju-Ilvese küla Selts / Marianne Kuusk 53459364

Toimetust ootab kaastöid ja reklaame e-posti aadressile
signe.laagus@saarde.ee 15. kuupäevaks.

Õnnitleme!

Oktoober

VILMA TALTS	93
HELJO KREITAL	93
SALE MITT	92
LUULE ARUMÄE	91
VÄINO-HERMANN PRIEDENTHAL	89
ILMAR-GUSTAV TENG	88
HILJA VALME	87
EERIK KAASIK	86
EINO TUULING	86
VALVE METSTE	85
HEITI PÄRN	85
MARE SEPP	85
REET LENSMENT	84
VIIVI JAAKSON	83
MILVI RIST	82
TOIVO TAAR	82
EEVI TOMINGAS	81
ARNE RAID	81
AINO VABRIT	80
JAAN LEHISMETS	80
MILVI NOORMETS	80
AVO SINIK	80
JÜRI PIHELGA	80
AGNESI KERA	75
REIN SILLAT	75
PRIIDU ADAMSON	70
JAANUS PÄRN	70
MALLE OTS	70

Vallaelanikud, kes ei soovi oma sünnipäeva avalda-
mist ajalehes, peaksid sellest teatama e-posti aad-
ressile mari.treial@saarde.ee, info@saarde.ee või
telefonidel 449 0138, 449 0135 hiljemalt eelneva kuu
15. kuupäevaks.

PALDISKI TUULEPARGI KÜLASTUS

7. NOVEMBRIL 2021

Bussid väljuvad:

- Kilingi-Nõmme klubi eest kell 9.00
- Surju Rahvamaja eest kell 9.30

Korraldaja Enefit Green AS

eelregistreerimine
siirakutuulepark@energia.ee

Kilingi-Nõmmes teostab korstnapühkimise töid firma
„KORSTNAHUNT“.

Korstnapühkija tuleb, kui helistate telefonile 515 5912 või
teete tellimuse eposti aadressile korstnahunt@gmail.com

Töö kiire ja korralik!

IN MEMORIAM

TARMO KARON
12.03.1952 – 13.10.2021

Tarmo Karon sündis 12. märtsil
1952 Viljandis. 1955. aastast elas
ta Karksi-Nuias, kus möödusid
Tarmo lapsepõlve ja kooliaastad.
Saavutused värvipallis viisid teda
Eesti koolinoorte koondisesse.

1970. aastal asus Tarmo Tallinna Pedagoogilisse Ins-
tituuti õppima matemaatikaõpetajaks. Sporditegemist
jätkas ta instituudi värvipallimeeskonnas.

Õpetajateed alustas Tarmo 1974. aastal Porkunis.
Temast sai kurtide koolis hinnatud matemaatikaõpe-
taja. Kiirelt omandas ta eripedagoogilised oskused.
Huumorimeele ja lahke olekuga oli ta kurtidele lastele
sõbraks ning nõuandjaks.

1978. aastal sai Tarmost Kilingi-Nõmme Kes-
kooli direktori asetäitja klassi- ja koolivälise töö alal.
Tarmo hindas kõrgelt koostööd tollase direktori Aarne
Lingiga. Ta leidis ühise keele noortega, kellega koos
mõitles välja ning organiseeris tegevusi ja koolipidusid.
Tarmo oli hinnatud matemaatikaõpetaja, sidus mate-
maatika igapäevaeluga, puistas huumoriteri õppetunnis
ning naerutas kolleege vabal ajal.

Tarmo Karon panustas kasvatusstöösse mitmel suvel
Eesti Õpilasmaleva Pärnu piirkonnas.

1984 aastal viis rahutu meel hinnatud õpetaja koolist
eemale. Tarmo proovis kätt autoremondi alal. Hiljem
töötas ta toitlustusfirma juhina.

Aastatel 1996-2000 töötas Tarmo Karon taasavatud
Jäärja Algkoolis direktorina. Õpilaste vähesuse tõttu
suleti kool 2000. aastal. Tarmo leidis töökoha matema-
atikaõpetajana Tihemetsa Põhikoolis

2004. aasta 1. september leidis Tarmo Karoni jälle
Kilingi-Nõmme koolist matemaatikat õpetamas ja klas-
sijuhatajana õpilasi juhendamas, toetamas.

2011. aastal lõpetas kooli 63. lend, mille üheks klas-
sijuhatajaks ta oli. Tarmole meeldis noortega elu üle
arutleda, õpilased pöördusid tema poole isiklike sasi-
pundarde lahtiharutamiseks ja said õpetajalt tuge opti-
mistliku ellusuhtumise kaudu. Hiljem jätkas Tarmo oma
pedagoogiteed Tihemetsa Põhikoolis ja Surju Põhikoo-
lis, kuni halvenev tervis seda enam ei võimaldanud.

Tarmo oli tegusa inimesena valitud Saarde valla
volikogusse.

13. oktoobril 2021. aastal sulus hinnatud õpetaja
Tarmo Karoni eluraamat. Mälestus temast elab edasi
õpilaste ja endiste kolleegide mõtetes.

Mälestame lahkunuid

ANTS GENTALEN
16.05.1954 – 02.09.2021

TIIU OTSTAVEL
16.04.2021 – 12.09.2021

LEONIDA JÜRISOO
09.10.1921 – 03.10.2021

VAIKE VEISNER
22.07.1937 – 05.10.2021

MEETA GRUFT
16.11.1928 – 07.10.2021

VAIKE SAPAS
25.11.1926 – 08.10.2021

TARMO KARON
12.03.1952 – 13.10.2021